

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung Uprava in uredništvo: Puconjeva 6 —
Tel. 31-22—31-28 — Erscheint wöchentlich — izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich Naročnina letno Lit 24 — Einzelverkaufspreis
• Posamezna številka Cent 80.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Zapadno od Cerkasov, v velikem toku od Dnjepra, se je 28. januarja letos posrečilo Rusom obkoliti večjo nemško bojno skupino. Odrešane nemške čete so bile pod vodstvom topniškega generala Stemmermanna in generalnega poročnika Lieba. V junaškem obrambnem boju so vdržale navale daleko nadmočnih sovražnih sil ter so v ogorčenih bojih prebile nasprotnikov obkoljevalni obroč. Dne 18. februarja so se združile z drugimi nemškimi oddelki, ki so jim prišli na pomoč. S tem je bil podan nov zglad nemške junaške vztrajnosti, smelega napadalnega duha ter požrtvovalnega tovarništva. O tem je podrobneje poročalo nemško vojno poročilo preteklo nedeljo.

Brez večjih presledkov se na vsej vzhodni fronti vrstijo hude bitke. Nemške čete zadajajo sovražniku hude izgube, saj je trenutno njihova glavna naloga, da čim bolj izčrpajo sovražnikove sile. V ta namen žrtvujejo, kadar je treba skrajšati borbena črta, tudi kake pomembnejše postojanke. Tako so pretekli teden Nemci po uničenju naprav izpraznili izbočeni frontni lok z mestom Staro Ruso.

V borbah v južni Italiji je svetovna zgodovina pretekli teden zabeležila grozovit kulturni zločin angloameriškega vojaštva. Sovražno letalstvo je dne 15. februarja 1944 v času od 2.30 do 10. dopoldne z navalom štirimotornih angloameriških bombnikov odvrlo številne bombe na Monte Cassino, na matični samostan benediktinskega reda. 1500 let stari samostan je bil popolnoma porušen in je bilo ubitih, zasutih ali ranjenih mnogo ljudi, ki so se zatekli v zavetje. Poveljnik nemških čet maršal Kesselring je odločno dokazal, da niti v samostanu niti v njegovi okolici ni bilo nobenih nemških obrambnih naprav, niti čet, niti ne vojnega materiala. To je potrdil tudi opat samostana sivolasi: 83 letni škof Gregorio Diamare, ki se je z nemško pomočjo rešil z ostalimi menihi ter s preostalimi številnimi begunci in številnimi ranjenci iz samostanskih ruševin. Po vsem kulturnem svetu je odjeknil ta žalostni dogodek. V Vatikanu so odločno odklonili predlog ameriškega poslanika, ki je rekel, da so Američani pripravljeni samostan na novo sezidati...

Na predmostju pri Nettunu so se proti koncu preteklega tedna razvile silovite bitke, ker so Nemci v močnem obroču napadli izkrcane angleške čete. V borbo posegajo tudi številna letala, pred zalivom pa so se pojavile nemške podmornice. Uspešno so posegle v boje na tem bojišču, ki ga varuje sovražnik s številnimi križarkami, rušilci, zaščitenimi ladjami in velikimi letali. Potopile so več ladij.

Ker drugod ne morejo doseči uspehov, nadaljujejo Angloameričani svoje teroristične napade na znamenita nemška mesta ter rušijo kulturne spomenike in stanovanjske hiše. V zadnjem času so se zlasti spravili na Berlin, Leipzig in Stuttgart. Toda že so začeli dobivati huda povračila. Vedno večje skupine nemškega letalstva hite skoraj noč za nočjo nad angleško ozemlje. London zopet preživlja čase kakor v dobi velikih nemških letalskih napadov leta 1940. Londonsko prebivalstvo je prestrašeno, ker sploh ni mogoče pogasiti požarov in je pričakovati vedno hujših napadov.

O stanju na bojiščih je podalo nemško vojno poročilo pretekli terek 22. t. m. naslednji pregled:

Naše čete stoje pri Krivem Rogu v težkih položnih bojih s tjakaj prodrliimi sovražnikovimi silami. Pri Svenigorodki, vzhodno od Žaškova, južno od Berezine in severovzhodno od Rogičeva so krvavo odbile sovražnikove napade krajevne vdore pa očistile ali zajezile.

Severno od Velikih Luk so Sovjeti napadli brez uspeha. Po uničenju vseh vojaških naprav so naše

Prezident Rupnik slovenskemu delavstvu

Delavec odbija komunizem

V nedeljo smo imeli v Ljubljani veliko delavsko protikomunistično manifestacijo, na kateri je burno pozdravljen izpregovoril tudi prezident general Rupnik

Ljubljana je v zadnjih mesecih močno izpremenila svoje mišljenje in je danes odločno v protikomunističnem taboru. O tem sta zlasti pričali dve veliki zborovanji preteklo nedeljo. V prenapolnjeni veliki dvorani Delavske zbornice je slovensko delavstvo izpovedalo svojo obsodbo nad zločinskimi komunizmom. V unionski dvorani pa je bilo veliko protikomunistično zborovanje slovenskih višješolk, ki so zahtevale, da se po ljubljanskih srednjih šolah očistijo zadnji ostanki komunizma.

Na delavskem zborovanju je bila dana prilika predstavnikom preprostega delavstva, da izpovedo svojo današnjo sodbo o komunizmu. Ugotovljeno je bilo, da presega škoda, ki jo je komunizem prizadel slovenskemu narodu in posebej slovenskemu delavcu 3 milijarde litr. V ugodnih okoliščinah bomo potrebovali 20 let, da bomo vse porušeno pozidali. Škoda na poslopih znaša eno milijardo litr. Pogorelo je okoli 200 slovenskih vasi. Vrednost uničenih poslopij zgodovinske in umetniške vrednosti znaša nad 300 milijonov litr. Vrednost obveznih posevkov gozda, do katerih je prišlo zaradi nastopanja OF, znaša pol milijarde.

Nagovor prezidenta generala Leona Rupnika

Dragi prijatelji!

Vam vsem, ki prisostvujete današnjemu zborovanju, se zahvaljujem za pozornost, s katero ste sledili izvajanjem vseh govornikov. Prav posebno pa se zahvalim vsem gospodom govornikom, ki so že prej začeli z uma svetlim mečem uspešen boj proti judovskemu razdiranju in ga sedaj vedno krepkeje nadaljujejo.

Občutil sem srčno potrebo, da pridem med vas in se vam v imenu slovenskega naroda zahvalim za zavedno in hrabro držanje, ki ga je pokazala velika večina delavstva med dveinpolletno težko dobo trpljenja, kakor tudi za borbentost, ki ste jo razodeli svojemu narodu in meni s svojimi 5745 podpisi na protikomunistični poslanici o božiču preteklega leta.

Zlasti se vam pa moram zahvaliti za današnje veličastno zborovanje. To zborovanje bo pokazalo vsemu našemu, zaradi judovskega besa trpečemu narodu, pa tudi našim sosedom, ki se bore proti Judom in njihovim satelitom, da se, prav tako kakor slovenski kmetje, tudi slovenski delavci ne puste podjarmiti od judovskih plačancev, pa naj bodo to tolovaji v gozdu, ali gangsterji v zraku, ali boljševiki po salonih, ali pa framazoni v meščanskih, ovčjih kočuhih. Pokazalo bo pa tudi, da

škoda, ki so jo utrpeli pri živinoreji, so lahko cenili za najmanj 150 milijonov litr. Z uničenjem javnih naprav je OF povzročila nad pol milijarde škode. Zaradi ustavitve gospodarske delavnosti, zaradi pomorov in uničevanja pridelkov je nastalo najmanj 400 milijonov litr škode. Komunisti so povzročali to škodo, da bi slovenski narod sproletarizirali in ga napravili bolj sprejemljivega za svoje krvave revolucionarne težnje. Toda slovenski delavec je spoznal namene komunizma. Ta je ne samo največji narodni sovražnik, ampak še posebej sovražnik delavstva. Vsi pošteni delavci torej zahtevajo, da oblast odstrani komunistične elemente. Ko se bo to zgodilo, bo delavstvu dane resnično jamstvo za njegovo boljše bodočnost. Toda taka bodočnost se bo mogla zgraditi le na narodni stanovski skupnosti, v katero se bo vključilo delavstvo in bo pomagalo pri obnavljanju domovine.

To so bile vodilne misli govornikov na delavski manifestaciji. Z ogromnim navdušenjem je bil pozdravljen šef pokrajinske uprave g. divizijski general Leon Rupnik, ki je ob zaključku tabore nagovoril delavstvo:

slovenski delavec ne bo nikdar dopustil, da bi ga ti njegovi sovražniki napravili za svojega robota brez lastne misli in volje.

V današnjem, gotovo še zelo težkem boju za nacionalni in socialni red vseh evropskih narodov bo slovenski delavec dokazal, da je, kakor slovenski kmet, tudi on čvrsto povezan s slovenskim ljudstvom in njegovo zemljo in da tudi skupno s kmetom zdravo jedro našega naroda.

Zato bodo prav vsi stoji našega ljudstva dolžni prispevati, da postane delavec v polni meri deležen pravičnosti, ki mu jo je doslej krtil od judovskega kapitala človeštvu vsiljeni, razkrajajoči svetovni nazor. V tem pogledu bodo v najkrajšem času storjeni prvi koraki, ki bodo slovenski mladini vseh slojev in brez izjem praktično dokazali, da je dostojno in pošteno delo tudi res častni vredno, in da je delavec, ki se zaveda svojih dolžnosti, s svojim vrednim delom prav tako zaslužen za čast, dobro ime, obstoj in napredek ter blaginjo svojega naroda, kakor vsi drugi člani naše slovenske narodne skupnosti.

Sedanja največja in najtežja vojna vseh časov ni — kratko rečeno — nič drugega kakor boj svetovnega judovstva proti vsaki socialni in nacionalni pravičnosti. Že s prvo svetovno vojno je judovstvo hotelo svojo tisoletno tajno borbo za dosego

čete v zvezi s predvideno odmakn'itvijo izpraznile ruševine nekdanjega mesta Holma.

Med Ilmenskim in Čudskim jezerom so se na več odsekih izjalovili močnejši sovražnikovi napadi.

Topniški general Stemmermann, poveljnik zapadno od Cerkasov obkoljene bojne skupine, ki se je nato prebila, je zadnji dan proboja padel vsled topniškega zadetka v njegov avtomobil.

V Italiji je uspelo našim četam, da so na več odsekih nettunskega most'šca vkljub ogorčenemu sovražnikovemu odporu izboljšale svoje postojanke. Sovražnikove protinapade na naše nove črte smo odbili. Južno od Aprilije obkoljenega sovražnika postopno uničujemo.

Nemška bojna in borbena letala so podnevi in ponoči z dobrim uspehom napadala nettunsko

mostišče. V luki Anzio sta bili težko poškodovani dve trgovski ladji z 9.000 tonami, več pogonskih in municijskih skladišč pa je bilo uničenih.

V popoldanskih urah 21. februarja so napadli severnoameriški bombniški oddelki v močni lovski zaščiti kraje v zapadni in srednji Nemčiji. Nastala je malenkostna škoda. V s'lov tih zračnih bojih ter a protiletalskim topništvom smo zbil 33 sovražnikovih letal, med njimi 25 štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči je nekaj sovražnikovih mot'lnih letal vrglo bombe na zapadno in južozapadno Nemčijo.

Hitra nemška bojna letala so v zgodnjih jutranjih urah današnjega dne napadla londonska področja.

svoje svetovne samovlade zmagovito končati. Bilo bi se mu tudi posrečilo podvreči si z lažjo, prevaro, zlatom in knuto ves svet, ako se ne bi delavci — nemški delavci-bojevniki — dvignili iz te na tih ležečega naroda in začeli borbo, ne s sredstvi, kakršnih se poslužuje razdirajoče judovstvo, ampak z orožjem kulture, civilizacije, jasnega duha in resnice.

Razumljivo, da bi v takšnem boju zmagala po vsem svetu narodna in socialna pravičnost. Da pa to preprečijo, so Judje nasnovali novo sedanjo vojno. Ta vojna bo odločila o usodi naše zemlje. Ali bodo poedini narodi s svojimi od Boga jim daniimi sposobnostmi v složenem sodelovanju spremenili zemljo v raj po božji volji, ali pa bo vse človeštvo postalo bedna, brezizrazna suženjska gnota judovskega vladarja sveta in nato poginilo na svojem v tem primeru v peklu in puščavo spremenjenem planetu.

V tej vojni gre torej resnično za vse. Zato je tako težka in tako trda.

Je pa razlika med judovskim in našim protijudovskim taborom. Dočim judovski tabor zgolj ruši in vedno ter vsepovsod samo ruši, kamor koli pride, pa naš evropski, pod vodstvom in zaščito Nemčije stoječi protijudovski tabor sredi vojne in kljub vojni vedno in na novo gradi in obnavlja. In v tem je ravno njegova moč in poročstvo za zmago.

Tako predstavlja tudi vaše delo in delo drugih naših rojakov v naši mali pokrajini doprinos k izgradnji nove Evrope. Pa naj se nam stavijo nasproti še takšne ovire, moramo vendar — v neomajnem zaupanju v Boga — kljub vsem trdim preizkušnjam današnjega časa ohraniti čvrstega in zdravega duha ter v vsiljeni nam borbi izdržati do zmage. Samo tako si bomo mi — mali slovenski narod — izvojevali in priborili v novi Evropi doslej še nesluteni razmah našega svojstvenega narodnega življenja.

DOMAČE NOVICE

* **Pravosodni oddelek pri Pokrajinski upravi v Ljubljani** je bil nedavno ustanovljen ter je že pričel poslovati v prostorih bivšega vrhovnega sodišča v palači Mestne hranilnice v Ljubljani. Tako je odslej slovensko pravosodstvo tudi v upravnem pogledu ločeno od obče politične uprave.

* **Potujoče občinstvo opozarjamo**, naj iz Ljubljane ne nastopi potovanja in naj ne prestopi bloka brez veljavne potne dovolilnice mestnega poveljstva. Vsakdo, ki ga pri pregledu zasačijo brez veljavne potne dovolilnice, odnosno brez potne dovolilnice, bo brezobzirno izročen policiji in strogo kaznovan.

* **Pošti škofljica in Grosuplje vršita od 21. februarja 1944 dalje tudi blagajniško in paketno službo.**

* **Pošiljanje paketov vojnim ujetnikom, internirancem in delavcem v taborišča v Nemčiji** je dovoljeno v obsegu, ki ga dopuščajo določbe posameznih taborišč. Največja teža sme biti 5 kg. Paketni oddelek Slovenskega Rdečega Križa v Ljubljani, na Vidovdanski cesti št. 6, sprejema od 23. t. m. dalje pakete zaenkrat ob ponedeljkih, sredi in petkih od 8. do 11. Vsaka pošiljka mora biti v lesenem zavojčku ali pa v skatli iz lepenke, zavita v močan papir ali zašita v platno ali juto ter povezana z močno celo vrstico. Zaradi pregleda se morajo paketi prinesiti odprti. Natančno mora biti označen naslov prejemnika. Za vojne ujetnike morajo biti pošiljke opremljene s paketnim listom. Pošiljajte predvsem nepokvarljivo hrano v mejah določil posameznih taborišč.

* **Vseučilški profesor dr. Janez Zore** je po skoraj 20 letih trpljenja umrl v Ljubljani. Rodil se je pred 69 leti v Trebelnem na Dolenjskem. Studiral je v raznih evropskih mestih in je bil na glasu odličnega cerkvenega učenjaka. Za Mohorjevo družbo je izdal 4 zvezke »Življenja svetnikov«, ob nadaljnjih pa mu je bolezen vzela pero iz roke. Od leta 1926. je lahko maševal samo še v svoji domači kapeli. Smrt ga je rešila trpljenja.

* **Smrt zlatomašnika Josipa Svetiča.** Po kratki boleznj pljučnici je 23. januarja umrl v Divači župnik-zlatomašnik Josip Svetič. Pokopali so ga 25. januarja. Pogreb je vodil dolinski dekan Gabrijel Piščanec s peterimi sosednimi duhovniki. V divaški fari je bil pokopnik 33 let župnik, zato se je pogreba udeležilo mnogo ljudi.

* **Tudi v goriški okolici** je zadnji čas nekaterkrat razsajala zelo močna burja, kakor v Trstu. Stari ljudje pravijo, da pomeni burja nastop zgodnje pomladi, ker prečisti ozračje. V okolici Šempasa je burja prevrnila voz sena, ki ga je vlekel par konj. En konj je z glavo priletel v zid ter je bil pri priči mrtev. V Trstu je pa burja podrla že več ljudi, ki so dobili precejšnje poškodbe pri padcu.

* **Takojšnje plačevanje življenjskih potrebščin** žele ljubljanski trgovci špeceristi. V svojem javnem oglasu pravijo: Trгоvec je do sedaj vpošteval težke gnotne razmere večine potrošnikov in

Neprekinjena borba proti komunizmu

Z Grosupljega so pretelko soboto sporočili: Komunistične tolpe so v Kopanju zažgale cerkev in okoli stoječa poslopja. Včeraj je bilo še vse v plamenih.

Iz Metlike poročajo: Metličani, ki so bili prej navdušeni za OF, so danes po veliki večini nasprotniki komunizma. Vsi moški so bili »mobilizirani«. V mestu pa je veliko pomanjkanje vsega, predvsem soli in tobaka. Ena cigareta stane včasih do 40 lir.

V Ljubljano prihaja čedalje več ljudi, ki so se skrivali po deželi pred komunističnimi zasledovalci. Imenujejo se »skrivač«. To so večji del nekdanji člani vaških straž, ki so jih komunisti ob 8. septembru lani začasno pustili doma in so jim obljubljali, da bodo lahko mirno ostali na svojih domovih. Toda komunisti so jih kljub obljubam hoteli vse mobilizirati. Moški od 15. do 45. leta, ki jih ni bila volja odriniti v gozdove, so se izprva skrivali po skednjih in kletah, nato pa so šli v skrivne jame, kakor smo o tem že zadnjč sporočili. Zda, ko je že precejšen del slovenske zemlje očističen, prihaja vedno več skrivačev z dežele v

Ljubljano in Novo mesto, kjer se pridružujejo domobrancem.

V tistih krajih, kjer še gospodarijo komunisti, je sol taka dragoceno, da marsikatera kmečka družina žrtvuje pristradano kilo masti za kilo soli. Običajna zamenjava je: 2 kg fine pšenčne ali ajdove moke za 1 kg soli. Po nekaterih doljskih vaseh dele komunisti po 6 dkg soli na osebo in na mesec. S to količino si kmečko prebivalstvo lahko enkrat skuha krompir v obličah, saj drugega skorajda n'ima. Ne manjka pa soli in tobaka komunističnim poglavarjem.

V Novem mestu so 14. t. m. slovesno pokopali domobranca Rafka Ržena in Janeza Hrvata. Oba sta se bila z drugimi vred prostovoljno prijavila v patroljo, ki je odrinila na neko področje, ogroženo od komunistov. Res je prišlo do spopada. Čeprav so bili komunisti v veliki premoči, so jih mladi domobranci odbili in jim zadali precejšnje izgube. Junaško sta padla Rafko Ržen in Janez Hrvat, ki so ju tovariši pripeljali v Novo mesto in ju pokopali ob častni udeležbi nemške in domačanske vojske in številnega prebivalstva.

jim omogočil mesečno plačevanje življenjskih potrebščin. To je šlo tako dolgo, dokler mu ni zmanjkalo razpoložljive gotovine. Minimalni zaslužek pri sedanjem blagu je pa popolnoma izčrpal vse prejšnje prihranke. Zato smo prepričani, da bo javnost ta poziv pravilno razumela in ga tudi vpoštevala. Živilsko trgovstvo prosi svoje odjemalce, naj takoj plačajo racionirano blago.

* **Smrtna nesreča** se je zgodila v ladjedelnici v Trstu. 35 letni Nazario Perini je padel z mostišča in si razbil lobanjo.

* **Glede poškodovanih bankovcev** je opozorila davčna uprava Ljubljana-mesto vse davkoplavalce, da jih ne sprejema več, ker pošta dosledno odklanja sprejem takih bankovcev od davčne uprave. Občinstvo naj se kljub temu opozorilo ne ustraši sprejemati bankovce, ki imajo zaradi upogibanja malo nazobčan beli rob. Za velike bankovce v splošnem velja, da mora biti tiskani del bankovca neiztrgan, torej cel. Pri papirnatem drobšču pa itak ni nikdo preveč natančen.

* **Letošnji pustni čas** je minil skromno in dokaj resno, kakor se to za peto leto vojne spodobi. Po družinah so si privoščili, kolikor je pač premogla zaloga. Zadnje dni je bilo v Ljubljani še precej porok, kar priča, da ljubezen nikoli ne izumre in da vojna ne vzame poguma tistim, ki hrene po lastnem družinskem ognjišču. Razen malo večjega obiska po gostilnah ni bilo nikjer opaziti veseljačenja. V pustne seme pa so se napravili samo otroci, ki jim pač ne moremo odreči takega veselja. Tako naj bi bilo tudi v bodoče.

* **Spremenjena določba o zapleni imovine** upornikov in njihovih svojcev se zdaj glasi: Zakonskemu drugu upornika in njegovim bližnjim sorodnikom se zapleni vsa premična in nepremična imovina, če so upornika nagovarjali k uporništvu udeleževanju, ga v uporništvu mišljenju potrjevali ali ga v njegovem delu na kakršenkoli način podpirali ali krili.

* **Pravo cikorijsko nameravajo** za letošnje pomlad nasaditi nekateri ljubljanski tovarnarji v bližnji okolici. V poštev pridejo nekateri travniki na Barju, kjer je zemlje še dovolj in je pripravna za gojitev cikorije. Ako se bodo nasadi cikorijske v Ljubljani obnesli, je verjetno, da se bodo naši kmetje oprljeli te precej dobičkanosne kulture in jo gojili tudi po vojni.

* **Povpraševanje po semenih** je v Ljubljani že sedaj zelo živahno. Semenarice dobro prodajajo, kar imajo. Za Ljubljano in okolico so semena iz severnih krajev ugodnejša kakor z Goriškega in iz Furlanije, ker je naše podnebje precej ostro. Vrtnarji in sploh obdelovalci zemlje v Ljubljani se letos še bolj kakor prejšnja leta trudijo, da kjerkoli dobe kakšno leho, kjer bodo skušali pridelati kaj solate, krompirja in fižola.

* **Ljubljanski sadjarji**, katerih ni malo, so v teku februarja pridno obrezovali sadno drevje ter ga pripravljali za pomlad. Goje po večini nizka in hitro rdeča drevesa. Ker lanska sadna letina v splošnem ni bila ugodna, pričakujejo, da bo letošnja zopet dobra; seveda, če ne bo kake posebne nesreče.

* **Med najstarejše škofjeločane** se uvršča ugledni trgovec Valentin Debeljak, po domače imenovan Jamnikov ata, ki je nedavno praznoval 80-letnico. Njegova trgovina v sedanji Mostni ulici je postala zopet ena najboljših v škofji Loki, kakor je bila v časih, ko jo je vodil še s svojo pred 9 leti umrlo soprogo, s katero sta imela 11 otrok. Zda jih živi še 9, ki so že vsi preskrbljeni ter v najrazličnejših poklicih.

* **Solska oblast opozarja** starše in varuhe, da je sedaj pouk na vseh ljubljanskih ljudskih šolah in da morajo šoloobvezne otroke redno pošiljati v šolo. Solska oblast bo poklicala na odgovor vse zanikrne starše in njih varuhe ter jih kaznovala, če ne bodo mogli opravičiti šolskih zamud svojih

šoloobveznih otrok. Zato naj starši in varuhi obiščejo vsaj enkrat na mesec šolsko upraviteljstvo, da se prepričajo, ali njih otrok ali varovanec res hodi v šolo, ali pa se morda potepa in zahaja po krivih potih. Obenem lahko poizvedo, kako otrok v šoli napreduje. Mestna občina je pri vseh svojih ljudskih šolah ustanovila ljudske kuhinje, kjer dobe revni učenci vsak dan hrano, ako redno obiskujejo šolo.

* **Visok življenjski jubilej** je v nedeljo praznoval ugledni ljubljanski gostilničar Josip Maček. Kljub 80letem je še zelo krepak in živahen, h čemur je poleg zdrave narave pripomogla tudi njegova velika ljubezen do prirode. Saj je gospod Maček že dolga leta na glasu odličnega ribiča. Želimo še mnogo zdravih let!

* **Zdravstveni tečaj** za pomočnice za hišne prvo pomoč ob letalskem napadu so uvedeni v Ljubljani in so zbudili zasluzeno zanimanje med ženami in dekletki. Katerakoli se za to še zanima, naj se prijavi pri mestnem fizikatu v Mestnem domu, 2. nadstropje, dopoldne od 10. do 12. ure. S prijavi pohačite!

* **Smrtno ranjen**, ker se ni odzval klicu straže ter se ni ustavlil, je bil nedavno noč v Gorici neč neznanec. Nočna straža se je hotela prepričati, kdo je, mož pa je skušal zbežati. Streljali so za njim in ga je nekaj krogel tako ranilo, da je kmalu nato umrl. Pri njem niso našli nobene listine in še danes ne vedo, kdo je. Bržčas ni iz goriških krajev.

* **Zrtev razbojniškega napada** je postal pek Anton Buda iz Komna. Peljal se je s kolesom iz Stanjela domov v Tomaževico, spotoma pa so ga napadli neznan razbojnik in ga težko ranili v trebuh in nogo, kakor so mu vzeli kolo in sukno. Sorodniki so ranjenca prepeljali v tržaško bolnišnico.

* **Prvi letošnji sneg** v Trstu je zapadel šele prejšnji četrtek. Pobelil je tržaško površino do sv. Alojzija in do višin hribovite škorklje. V splošnem je zima v Trstu letos zelo m'la, samo tu in tam precej nagaja burja. Najhujša zima v sedanjem stoletju je bila v Trstu menda pred 15 leti, ko je živo srebro padlo na 17° pod ničlo in je burja razsajala z neukrotljivo silo.

* **V Trst se je peljala** neka Ljubljancanka, da bi nakupila razno blago. Med kupovanjem ji je zmanjkala ročna torbica s 13.000 lirami. Tatvino je bila osumljena neka Tržačanka, pri kateri so kmalu nato napravili preiskavo. Res so našli torbico z denarjem, vendar je že manjkalo 4000 lie, ki jih je tatica brž porabila za sebe.

* **Na smrt obsojen komunist**, železničar Jakob Vrečko in žena Marija, ki sta stanovala v Mariboru na Meljski cesti, sta sprejela štiri komunistične bandite na svoje stanovanje in v popolno oskrbo. Ti so si v sobi uredili tiskarno in so v nepolnih treh dneh natiskali znatno množino komunističnih brošur in letakov. 17-letna hčerka Sonja je pri tiskanju celo pomagala. Jakob Vrečko je bil pred vojaškim sodiščem obsojen na smrt in 14. februarja usmrčen. Ženo in hčer so odvedli v koncentracijsko taborišče, premoženje družine pa zaplenili.

* **Potresni sunek** so prejšnji petek čutili v Celovcu, Beljaku in še nekaterih drugih krajih os. Koroškem.

* **Najbolj napeta povest**, kar jih je v sedanj. vojni izšlo v Ljubljani, je gotovo mladinska knjiga »Brzonožec in Puščica«, ki pride v svetlo četku marca na naš knjižni trg. Ker je naklada zaradi vojne omejena, priporočamo čitateljem »Domovinec«, da si to knjigo zagotové s prednaročilom osebno ali z dopisnico na naslov: Uprava »Domovinec«, Ljubljana, Narodna tiskarna. Knjiga stane samo 20 lir, vezana 28 lir.

NAJLEPSI SPOMIN — FOTOGRAFSKA POVEČAVA, tudi po vsaki stari sliki. FOTO BENI, Ljubljana, Wolfova ulica 6.

Ivan Mazl:

V prvi službi

Danes spim pod lastno streho in trije otroci mi doračajo v skromnem domu. Z ženo pa si želiva le to, da bodo mogli naši tički ostati pri nama, dokler ne bodo postali godni in dokler ne bodo sami radi poleteli v življenje. Mene je življenje prehitro pahnilo iz toplega gnezda.

Daleč je to že za mano in vendar — če se ponoči nenadno prebudim, se mi včasih zazdi, da nisem doma, da sem se zbudil na tujih svilih, da sem še pastir pri botru — in spet me prevzame bridka žalost kakor takrat, ko sem opravljal svojo prvo službo.

Bilo je v soboto pred velikonočnimi prazniki 1919. Iz bližnjih cerkva se je čulo zvonjenje in pritrkavanje. Ležal sem na peči in si grel bolni trebuh. Kar je stopila moja mati v sobo. Ostro me je pogledala in mi rekla: »Sedaj ti je odpinkalo: v ponedeljek boš šel služiti za pastirja v Kamnik. Saj drugače še botra ne dobiš.«

Premišljeval sem in ponavljal sam pri sebi matrine besede: »Sedaj ti je odpinkalo...« Zvenelo je tako nenavadno trdo, da jo slišim še danes po pet in dvajsetih letih, kakor bi bilo včeraj. Takrat sem prvič začutil v svoji notranjosti neko dolejšo neznanu grenkobo in zasluhlil sem, da je res odpinkalo moji brezskrbni mladosti.

Ko me je mati v ponedeljek zjutraj odpravljala, mi je še enkrat zabičala, naj bom priden in naj rad ubogam. Odšel sem — in pozneje sem jo videval samo še takrat, kadar sem ji prinesel hlače zašivati.

Pastirjeval sem pri botru. Pasel sem dve kravi: eni je bilo ime »plavka«, drugi »bela«. Na paši nisem bil sam. Ugajalo mi je, ko smo se pastirji igrali različne igre, zbijali klince, se zabavali s »svinko« in »kozoc« — tako nam je čas prav hitro mineval.

Prišle so težko pričakovane binškoosti. Radoveden sem pričakoval birmo v upanju, kaj vse bom dobil, kajti vsi so mi vedeli povedati, kaj bodo oni dobili. Le jaz nisem nič vedel, kaj bom dobil, samo želel sem si dobiti isto kakor drugi.

Binškoostna nedelja je naposled le zazorila in s prvim vlakom sva se z botrom odpeljala v Ljubljano. V razburjenju nisem videl ne mesta ne ulic, samo velikansko stolnico, okoli katere se je gnetlo vse črno ljudi. Tudi v cerkvi sami je bilo tako polno, da jaz, drobní deček, nisem videl mnogo drugega kakor hrbte ljudi in svilene bluze, ki so mi obdrgnila lica. Birman sem bil, da sam ne vem, kedaj in kako.

Po birmi sva šla z botrom k stojnicam pred stolnico. Stopicala sva mimo mnogih stojnic — težko sem že čakal, ko sva se slednjic le ustavila. Okrog naju je bilo polno veselja: botri so pripenjali svojim birmancem ure, nakladali jim različne darove in sladkarije, od vsepovsod se je

čulo preizkušanje orglic. Tedaj pridem na vrsto tudi jaz.

»Koliko stane tale ura?« pokaže boter prodajalki. »Šest kron,« sem čul odgovor. Ni dolgo pomišljal, vzel je uro in potem še orglice, ki so bile nekoliko dražje. Potem sem pa moral hitro z njim.

Ustavila sva se v manjši gostilni, dobil sem kos komisa in rdečo pokalico. Med potjo nisem preizkušal orglic in tudi na uro nisem pogledal, saj sem vedel, da ne teče. Srečen in ponosen sem bil prej ob misli, da si bom botra zaslužil in s tem odvzel materi vsaj eno skrb. Po sprejemu darov pa se mi je ustiljevalo prepričanje, da sem pač manj vreden kakor drugi in mnogim ljudem odveč. Da mi je oče kmalu umri, to še ni bilo zame, otroka, tako hudo — toda to, da sem bil nezakonski, to je bilo pač zame in za mojo mater težko breme, katerega bridkost sva vedno znova občutila.

Še tistega popoldne sem bil zopet s kravama pod starim klancem na paši. Tam sem v samoti natančno pregledal svojo uro in orglice. Oboje se je dalo lepo razdreti, toda skupaj spraviti se ni dalo več. Zabaval sem se s tem, da sem metal v zrak okrogle pločevinaste delce, iz katerih je bila ura sestavljena. Toda naenkrat mi je padel obroček med kujavkove hojce, kolesce je padlo drugam — in tako sem izgubil drugo za drugim. Ostale so mi le še orglice in še te brez žebličkov na koncu. Tako sta se mi v kratkih dneh moji birmanski darili razbitili med prsti.

Ko sem bil zopet raztrgan in sem tekel k materi, da me zašije, ji nisem imel kaj pokazati. Okregala me je še bolj kakor po navadi in zaključila: »S teboj ne bo nikoli nič!«

Hudo mi je bilo. Vrnil sem se s trdno voljo, da se poboljšam. Hitro so minevali dnevi. Prišla je zima in vsak dan me je bolj zeblo. Obleke nisem zaslužil, čevljev tudi ne. Mati mi je dala svoje že precej stare škornje. Ko sem nekaj dni pred

božičem prignal krave z vode, nisem smel v kovačnico k staremu očetu, kakor je bilo to v navadi.

Stari oče me je imel rad. Če je videl, da me zebe, me je dvignil kakor dojenčka in me posadil na ješo poleg ognja. Ker me je pa boter tožil, da sem len in neposlušen, za kazen nisem smel nekaj časa k dedku. Zavedal sem se, da nisem storil prav nič nepravilnega, zato me je krivica dvojno bolela, zlasti še, ker se mi je zdelo, da stari oče verjame botru. A ker nisem smel k dedku, se niti opravičiti nisem mogel. Sicer pa ne vem, če bi bil to storil; ker sem bil toliko prepuščen samemu sebi, sem rajši potrpel, ko da bi se komurkoli zaupal. Bolelo pa me je vendarle, morda še bolj ko druge, ki se lahko razjočejo in na glas potožijo.

Tisto jutro mi je boter precej strogo ukazal, nasekati dračje in butare, češ: »Ne gre, da bi samo jedel!« Ubogal sem molče, vzel sekuro in začel sekati vejo za vejo. Veje pa so bile vse zaledenele od ivja, kar mi je delo zelo otežkilo in povrh me je kmalu začelo zebati v gola, ozeble roke. Kmalu sem od bolečin začel hlipati in solze so mi tekle po mrzlih licih, ne da bi si jih utegnil obrisati. Čez čas sem zajokal na glas. Zaslišal me je boter, ki je sedel v sobi in popravljal staro kolo. Prišel je ven in mi na kratko ukazal: »Noter!« Boječe sem šel za njim. Nisem še iztegnil premrzlih rok proti peči, ko zaslišim drugi ukaz: »Zakelj in stol!« Takoj sem razumel, da me pošilja ob devetih zjutraj spat in mi hoče tako dokazati, da nisem za drugo ko da spim in jem. Jaz sem se med tem vsedel k peči v najboljšem namenu, da se le malo pogrejem, potem pa grem spet na delo. Toda boter mi je sezul škornj in ko je zgrabil še za drugega, sem se upri in začela sva se boriti zanj — ali za šalo ali zares, danes res ne vem več. Naposled sva oba padla po tleh in botru se je prikazala kri na komolcu. Tedaj je zaklel, potegnil denarnico, mi dal pet kron in rekel: »Kar domov pojdi!«

Tako se je končala moja prva služba. Za prvo je prišla druga in za drugo tretja. Zdaj pa sem, kar sem, zadovoljen v službi in zadovoljen v tihí sreči svojega skromnega doma.

Slovinci v fronti evropske družine narodov

Kdo bo imel na koncu tega boja v Evropi glavno besedo? To je poglavitno vprašanje, ki si ga v sedanjem orjaškem spopadu zastavlja ves svet. In tako vprašujemo tudi Slovenci. Prav na to vprašanje je nedavno odgovoril Adolf Hitler: »All evropska družina narodov ali pa boljševiški kolos!«

V evropsko družino narodov smo neminovno vključeni tudi Slovenci. Majhen narod smo, toda usoda nam je naklonila silno važen prostor. Zaradi tega nam bo po sedanji vojni pripadala prav pomembna vloga. Vendar si moramo svojo veljavnost priboriti. S čim? Z odločnim sodelovanjem v borbi Evrope proti boljševiškem kolosu in proti njegovim rovarjem na slovenski zemlji. Naš odpor je utelešen v domobranskih četah, ki jih je od dne do dne več in zasledajo vse važnejše postojanke, koder so doslej gospodarili komunisti.

27

NORAH DIVJINA CVETE

»Kako sta vam všeč moja otročička?« me je vprašala Linda. »Ali ni čudno? Tako sta si podobna, da ju sama komaj razločim, vendar je eden pravcati angelček, drugi pa taka hudoba. Eli, prosim te, stopi notri in mu prinesi drugo copatko. Tako težko jih je šivati, da nobene ne bi rada pogrešila.«

Ko je Eli odšel v hišo, mi je Linda šepnila: »Opeklina na otrokovi roki sploh ni opazil in zdaj je skoraj že zaceljena.«

Boječji pogled, ki je spremljal te besede, me je navdal z občutkom, da sva združena v nekakšno zaroto zoper Elija in skoraj proti svoji volji sem se tega veselil.

»James je resnično malopridnež,« je menil Eli, ko je spet pristopil. »Trebja ga bo še kaznovati. Ko sem ga prej našeškal, se mi je zdelo, da se je menda na roki opekel. Gotovo se je spet igral z ognjem.«

»Kateri izmed obeh je prav za prav James in kateri John?« sem naglo vprašal, da bi zasukal pogovor.

»Tale je John,« je razložila Linda in pokazala na dečka, ki je sedel na tleh in je bil ves zadovoljen, da je lahko trgjal prve cvetke. »Tale pa je James. Le tako ju lahko naglo razločim, če ju različno oblečem.«

Ko sta se Eli in Linda kmalu nato poslovila in odšla proti domu, je mah porednež, kraljujoč na očetovem ramenu, mahljaj in se smehljaj vsem, ki smo še ostali pred občinsko hišo.

Bilo je eno izmed tistih svetlih pomladnih jutur, ki jim po priznam sija niti poleti ni enakih. Vsi ljudje so bili videti bolj veselo razpoloženi in bolj polni življenja. Celo Keziah! Kajti zdaj je pritekla k meni Cila Cambodjeva in je vprašala na svoj ljubko boječji način: »Ali lahko danes obedujemo pri gospe Piklejevi? Považila je Edvarda in mene.«

Edvard, ki mu je bil spet enkrat račun prekrižan s tem, da ga je bratranec postavil pod moje nadzorstvo, je nekoliko uporno stal ob strani. Kljub temu je pričakoval moje odločitve boječe in zaskrbnjeno, kakor je to izdajal njegov obraz.

»To se vè,« sem prikimal, »le dobro se zabavajta!« — Kako naj bi se kdo s Keziah dobro zabaval, tega seveda nisem mogel razumeti.

Cila se je vsedla poleg Mary na zadnji sedež voza, ki je takoj nato odpeljal. Mozes Pikle in Edvard sta smeje se in sopihajoče tekla za njim. Obe deklici sta sedeli oklenjeni in sta se veselo smejali. Kako mladi sta pač, sem si mislil. Mračna zborovalna hiša, strašljiva pridiga, bližnja nevarnost — vse je bilo pozabljeno, ker je sijalo sonce, ker je bilo leto mlado, kakor oni dve.

Ko smo prišli domov, smo našli Geoffreya Montpelierja, ki je pravkar z odejo pokrival svojega trudnega konja.

»O, blažena nebesa!« nas je pozdravil. »Kaka sreča, da Indijanci niso poučeni o cerkvenih opravilih kristjanov! Kako sijajno bi lahko kakšno lepo nedeljsko jutro, kakršno je danes, oplenili hišo za hišo!«

»Na to še pomislil nisem,« sem prizadeto odvrnil.

»Po navadi mislimo na take reči šele tedaj, ko je prepozno. Nič zato! Rdečkožci še niso napadli Ziona in sodim, da tega ne bodo več utegnili. Andy, srček dragi, ali hočeš odvesti konja v hlev...? Prisrčna hvala! Pojdite, Filip, marsikaj vam moram sporočiti.«

Stopila sva v hišo. Tako toplo je prigrevalo sonce, da sem okno na široko odprl. Geoffrey je bil že odložil suknič. Zdaj je sezul škornje in se udobno zleknil po klopi pri peči. Prav tako udobno si je prižgal pipo in ko se je, naposled dvignil velik oblak dima, je začel pripovedovati:

»Imel sem preklemano srečo, da sem odkril taborišče naših sovražnikov in sem izvohal tudi bojne načrte teh zlodjev.« Krepko je potegnil iz pipe. »Predvsem morate tole vedeti, gospod Ollenshaw, Pojemajoči mesec je bil zvedel, da je tod nekje naselbina Zion — mogočno velik kraj s tolikimi bojevniki, da del njih ponoči budno straži svinje. Kratko, poglavar ima povsem napačno in pretirano predstavo o Zionu, in to je prav dobro. Manj dobro pa je, da nas kani kljub temu napasti prihodnji terek ali sredo. Prepričan je o svojem poslanstvu, da mora pokončati blede lica ter zasesti vso deželu med jezeri in morjem. Za Dixonvilleom prideta zdaj na vrsto Zion

Zenski vestnik

Nekaj nasvetov za opremo djenčka

Tudi v času vojne bodi in mora biti dojenčkova oprema popolna in vzorna. Predvsem je treba mnogo plenice, da jih je mogoče večkrat premenjati in nato koj oprati in prekuhati.

Oblačila iz blaga, ki prenese kuho, kot so to srajce, nočne srajce itd. so uporabljiva za dojenčkove srajčke. Če imaš na razpolago samo manjše kose, potem je potreben v sredini šiv. Tudi jopice iz pletenine more mati iz obnošenega spodnjega perila sama prikrojiti. Če imaš bele dolge ali kratke nogavice, jih razparaš in s to nitko skvačkaš jopice.

Za vrhnje volnene jopice je treba pregledati vso našo zalogo: Tu imaš nočno jopico, ki je nikoli ne oblečeš; dalje ruto, ki ima nekaj lukenj od moljev. Oni volneni pulover je premajhen, ta telovnik ni več moderen. Slučnih reči je v sleherni družini nekaj. Spet je treba vse to razparati in oprati, ali pa le oprati in razrezati. — Tudi za plenice uporabimo obnošeno perilo. Jako primerni so gladki, tanki zastori, stare srajce, rjuhe, prt, brisalke.

Tudi hlačke skvačkaš iz starih pletenin, prav tako si priskrbiš blago za v košaro ali voziček in za blazine. Šele potem, ko že res nimaš doma ničesar več uporabnega, vzameš izkaznico in stopiš v prodajalno.

Za kuhinjo

Ohrvot s krompirjem in fižolom. Sestavine: velika ohrvotova glava, en debel krompir, osminka litra fižola, nekoliko žlice olja ali masti, žlica moke, drobno zrezan peteršilj, čebula, česen in poper. Posebej kuhaj zrezani ohrvot, na kocke zrezani krompir in fižol. V vročo mast vsaj moko. Ko prav malo zarumeni, dodaj peteršilj, strok česna, košček čebule, odcejeni ohrvot, krompir s krompirjevko vred, odcejeni fižol, poper in sol ter kuhaj vse skupaj še dobre četrt ure.

Postna riževa juha. Sestavine: korenčje (1 koren, 1 peteršilj in ¼ zelene), 2 zrna celega popra, 10 dkg riža; prežganje; po 2 dkg masla in moke in 1½ l vode, sol. Kot rezance pripravljeno korenčje kuhamo s celim poprom v slani vodi. Ko je skoraj mehko, dodamo še riž in kuhamo naprej, dokler ni vse mehko. Kuhano vsipujemo v prežganje, doljemo še vode (ali juhe) in izboljšamo s pridanjem dušenih gob.

Gališki rezanci. Tenko zvaljano testo zreži na kratke rezance, skuhaj jih v slani vodi, odcedi in

zlahta sicer od nekaj vejca za raztrgano pian-to, vendar nikomur v sorodstvu po splošni ljudski sodbi ni odkazano tako neprijazno mesto kakor tašča. Pisatelji vseh časov in narodov so se ukvarjali z njimi, a bele vrane med vsemi so tisti, ki bi bili povedali kaj dobrega o njih. Po večini opisujejo taščo kot nekakšno potrebno zlo pri hiši, nikoli nimajo laskave besede zanjo. Zato ni čudno, da je v svetu nastalo že toliko posrecenin, a morda še več neslanih dovč pov na račun tašč.

Ako se na tihem pobliže pozanimamo za stvar, si moramo zastaviti resno vprašanje, ali so tašče v resnici zaslužile tak sloves.

Glejte, tudi tašča je bila nekoč mlado dekle, potem se je poročila, postala mati in je dolga leta vzgajala svojo deco. Pa leta naglo teko, zdaj je že hčerka godna za možitev. Prisel je čas, ko se bo mati spremenila najmanj v taščo, potem, če bog da, v babico. Da bo zmogla takšna nova dostojanstva, pa mora kajpak imeti sebe nekoliko v oblasti. Prevzgojiti se mora in pripraviti, da bo novim naučena v hiši kos. Tiste, ki ne znajo tega, postanejo v mnogih rodbinah kamen spotike in potem gre po svetu tak sloves o njih.

V današnjih časih vsak mladi moški sedemkrat in sedemdesetkrat premisli vsako malenkost, preden se odloči za ženitev. Razume se, da je v pretehtavanju razlogov za in proti dobru del njegovih misli posvečenih dekletovi materi. Vsaka mati, ki ima za možitev godno dekle, se mora dobro zavedati, da jo ženino oko opazuje in primerja od vrha do tal — da, mnogo je dandanes tako pr' sebinih mladih ljudi, da z večjo stro-

prilij z mrzlo vodo; nato jih stres v ponev z razbeljenim maslom in jih dobro pretresi. Če moreš, še tole: na eno jajce v testu primešaj rezanec dve žlici kisle smetane in tri žlice zdrobljenega sirčka, zmešaj dobro in potresi še s sirčkom. Povrhu potreseš še lahko z ocvirkli.

Drobni nasveti

Kako očistiš čopiče. Čopiče, ki jih rabiš za oljnate barve, oznaži takoj s terpentinovim oljem ali lugom. Če se ti je pa le pripetilo, da se je barva v čopiču strdila, je treba pač več truda in časa, da se čopič zopet očisti. Tak čopič vtakni v močno raztopno sode, kateri prilij malo petroleja. Od časa do časa pregneti čopič. Toda treba je čakati nekoliko dni, da se barva popolnoma raztopi.

Za ribanje belih kuhinjskih miz in st v se poslužuj sledeče zmesi: 25 dkg mila 25 dkg belega peska, 1 dkg apna. Iz tega namešaj gost sok, namaži nekoliko na mizo, zribaj temeljito z ne pretrdo krtačo les in poplakni skrbno s čisto, mlačno vodo.

Tašča naj bo zetu druga mati

gostjo tehtajo mater kakor dekle, kadar mislijo na poroko. Pogosti so primeri, da ima tašča takoj po poroki zeta bolj v rokah, kakor mlada gospa, in taki neprijetni, močevega dostojanstva nevedni zakoni so resno svarilo vsem, ki še pr' hajajo. Bodoča tašča naj bo zato previdna in naj se skromno zadrži v ozadju, a n kolikoli naj se ne da zavesti misli, da je njena hčerka edino dekle na svetu. Nikar naj ne naseda veri, da bo njen otrok nesrečen zato, ker zet njej ne ugaja. Zilavnej je že namreč prezkuseno pravilo, da je lahko najslabši zet najboljši mož.

V mestu tašče po navadi ne prizadenejo toliko sile kakor na deželi, ker v mestu si mladi zakonci takoj polščejo lastno stanovanje.

Teže pa je na deželi, kjer ostane ves babilon v hiši. Tam s' tašča pogosto obleče kar dvoje hlač, močeve in zetove, in potem v resnici gorje vsem! — Idealna tašča pa je takšna, ki se mladim, če ž njima biva pod isto streho, čim bolj umakne. Naj ne bo vsiljiva z ljubeznivostjo, še manj z dobrimi nasveti. Naj živita mlada dva, kakor sta si sama postlala. Vsakdo naj bo sam svoje sreče kovač. Tašča je mladima potrebna šele takrat, ko se jma rodi prvo dete in ona postane dobra, zaželena babica. Vse pa zavisi od tega, kak vti je naredila na zeta že pred poroko. Simpatično taščo bo zet vzljubil že samo zato, ker je mati njegove žene.

Tašča je lahko trdna vez med mladim zakonci, a je vendar mnogokrat razdiralka mlade sreče. A to se zgodi samo tistim ženam, ki poslanstva tašče ne razumejo.

Neprijetno kajenje petrolejk preprečiš, ako pomočiš stenj v močan kis in pušiš, da se ga napije. Toda preden rabiš stenj, se mora popolnoma posušiti.

Preizkušnja vlažnih zidov. Da preskušaš zid in stene glede vlažnosti, položi na zid zelo tanko plast ledelne (želatine). Ako niso stene popolnoma suhe, se bo ledel na kmalu skrivila.

Svetla parketna tla dobiš, ako suha obriseš prahu, zbriseš s krpo, namočeno v bencin, in namažeš z loščilom iz 1/3 kg cerezina in nekaj maž 1/4 kg terpent'na. S tem namažeš tla in čez dve uri zdrigneš s krtačo.

Madeže od stearina najhitreje odpravimo iz blaga in preprog, če položimo čezno pivnik in jih prelikamo z vročim likalnikom. Nastale robove odpravimo s kolonjsko vodo.

Kakao se ne sprime v kepe, če ga pomešamo s sladkorno sipo, preden ga vsujemo v mleko.

Lesk odpravimo iz sukničev, če jih dobro zdrgnemo s krpo, ki smo jo pomočili v kis ali pa v salmiak.

in nato Fort Outpost. Upa, da bo pri nas našel mnogo konj. Toda on nikoli ne napade ob polni luni in ta bo v noči od ponedeljka na torek. Zato je torej trideset milj od tod postavil taborišče, kjer pričakuje prihod svojega spremstva, starcev, otrok in žena, ki niso za orožje. Ko bo začel mesec pojemat, bo napadel. Dotlej se bojevalnikom dobro godi. Z obilnim pečenim mesom in ognjeno vodicco praznujejo dixonvillesko zmago.

Geoffrey je medtem pokadil pipo tobaka, premolknil je, da jo je nanovo prižgal.

»Dovolite mi vprašanje, gospod Montpellier,« sem rekel. »Nemara vam je Pojemajoči mesec vse te reči kar sam pripovedoval? Ali kako ste mogli drugače...?«

»Kako sem vse to izvohal, bi radi vprašali? Nu, spet sem enkrat imel čudovito srečo. Tik taborišča je gozdček s potočkom. V zavetju dreves sem se priplazil in mirno opazoval početje rdečkožcev. Le redki prebivajo v šotorih, drugi taborijo na prostem. Predvsem sem skušal dognati, koliko je bojevalnikov. Našel sem jih kakih dvesto. V petek popoldne je naenkrat nastalo v taborišču veliko razburjenje. Silno vpitje in rjojenje se je razlegalo; nato so se nekateri od njih, ki so vodili s seboj zvezanega moža, odpravili na prostor izven taborišča. Tam so zabili štiri močne kole v zemljo in so k njim privezali moža, vsako roko in vsako nogo h kolu, tako da je z navzdol visečo glavo lebdel kak meter nad zemljo. Nato so pod njim zažgali ogenj, plesali in poskakovali so kakor nori okrog njega, rjuji in dvigali gulice v zrak. Bal sem se, da ostanejo tam, dokler ne bo žrtev zgorela. Toda ko se je stemnilo, so se odstranili, ker se je v taborišču pričela velika požrtija. Čim je divja drhal izginila, sem siromaka rešil trpljenja in ga odvlekel s seboj v gozdček. Strašno ga je bilo pogledati. Toda, ko sem ga okreplil z rumom, je lahko izpregovoril. In to je bilo tisto, kar sem želel. Bil je eden izmed Bill'kovih ljudi iz Dixonvillea, ubegnul je pokolju, ki ga je Pojemajoči mesec izvršil med njimi. Govoril je nekoliko angleščine, da sem ga prav dobro razumel. Iz njegovega fecljanja sem razbral, da ga je skušala neka žena iz sovražnega rodu skriti. Pa so ga iztaknili. Žena se je morala za svoje dejanje pokoriti skraj še na hujši način kakor on.«

»In kaj se je nato zgodilo? — Govorite, Montpellier!«

»Ko sem od Indijanca izvedel vse, kar sem vam zdajle povedal, sem sklenil, da ga rešim trpljenja. Rad bi ga bil otel, toda to ni bilo mogoče, kajti s seboj ga nisem mogel vzeti. Njegove opeklino so hile grozne. Če bi ga bil pustil ležati, bi umrl za ranami ali pa za lakoto. In tako sem ga usmrtil naglo in usmiljeno z udarcem po glavi. Ko se je docela stemnilo, sem položil truplo na žerjavico. Sodim, ali vsaj upam, da njegovih ostankov niso preveč natančno preiskovali.«

Občutek groze me je prešinjal, ko sem razmišljal o neusmiljeni grozoti, s katero mučijo rdečkožci svoje žrtve. Nato pa je mrkl srd naenkrat pregnal bojazen. Kaj naj poglavar počne s to deželo, če bi jo res osvojil? Pod njegovo oblastjo puščava ne bi nikoli cvetela, medtem ko bi pod našim plugom rodila za nas in za bodoča pokolenja...

Toda Geoffrey je prekinil moje razmišljanje. Skočil je pokoncu in rekel vneto: »Čujte moj predlog, Ollenshaw! Pojemajoči mesec namerava napasti, toda ne računa s tem, da kdo lahko njega samega napade. Jutrišnja noč bo polna una. Zaradi tega poglavar gotovo ne bo ničesar pokrenil, kajti noč polne lune je po njegovem nesrečna. In bo res nesrečna zanj! Pojezdij bomo tja, Ollenshaw, in napadli njegovo taborišče sredi noči. Dovolj svetlo bo, da bomo lahko merili, in sovražniki bodo vsi zaspani ali pijani. Kaj pravite?«

Iz Geoffreyevih sinjih oči je sijalo navdušenje za tak načrt. Vsa trudnost ga je minila.

»Menite, da bo to najpraviše?« sem vprašal s preudarkom.

»Najpraviše? To je edino možno, ljubi prijatelj! Ali pa nemara mislite, da bo bolje, ako počakamo, dokler ne bomo tičali v mišnici, dokler ne bodo drevili proti nam od vseh strani rjoveči rdečkožci, žejni naše krvi! Premislite vendar sem, Ollenshaw!«

Nabasal je pipo, si pogladil lase s čela in je nadaljeval nekoliko tiše in preudarneje: »Seveda, devetnajst mož... to je prek'eto malo. Čudno, da je nevarnost vselej takrat največja, kadar mislimo, da je že minila. Pred petdesetimi ali šestdesetimi leti so bili ljudje, ki so nrijadrali na ta kos zemlje, že pripravljeni, da se bodo borili s Indijanci. Takrat ne bi bil noben nametnik s komaj devetnajstimi za borbo sposobnimi možmi ustanovil neselbine v tako odročni pokrajini. Danes, ko se predajamo go'ufivi varnosti, je nevarnost dosti večja kakor takrat, ko so za vsakim grmom slutili Indijanca. Toda

Marijan:

Doživetje

Domov je šel. Ravno kar je bil pri secirnih vajah v bolnišnici. Vse, kar je danes novega slišal in v'edel, vse je še enkrat preletel v mislih. Tako zaverovan v svoj svet se Marko ni menil ne za levo ne za desno.

»Kam pa tako zamišljeno?«

»O, oprostite!«

Bil je njegov profesor slovenščine iz gimnazijskih let. Vedno sta si bila dobra prijatelja. Z njim se je Marko vedno najbolje razumel, z njim se je lahko pogovoril, kakor se pogovori človek s človekom, ne pa na tak način, kakor je v navadi med profesorji in študenti: on tam zgoraj — ti — revše daleč spodaj.

Vse mu je zaupal: svoje težave in bridkosti. In ta mali prijazni možiček, s precej lepo rejeno bradavico na sredi lica, iz katere je pogajal cel šop ko ogije črnih kocin, ta možiček je dobro razumel mladega študenta in mu vedno prav svetoval. Prišel ga je seznanjati z domačo in tujo literaturo, podrobneje ga je poučeval — in ne brez uspeha. Že v sedmi mu je Marko prinesel prvi zvezček novel 'n kratkih spisov, o katerih je profesor trdil, da niso čisto brez soli. Tudi v osmi se je tak dogodek večkrat ponovil in profesor — študenti so mu rekli Gadek — je bil kar ponosen na svojega gojenca. Potem je prišla matura in po njej sta se malokdaj v'edla.

»Kaj pa, ali še kaj pišeš?« ga je takoj pobaral Gadek.

»Bolj malo. Uredniki se branijo z vsemi štirimi originala in med tem ko bi mogoče v'edel in prosjal okoli njih, b' si s'rgal že najmanj za toliko podpietov, kolikor cvenka bi mi spis navrgel. Sem in tja še vseeno kaj zabeležim, bo pa pozneje prav prišlo.

Gadek si je kar oddahnil. Torej se le ni zgubil, le n' bila zaman njegova vzgoja. Sedaj b' pa rad dobil te spise v pregled ne iz gole profesorske strasti, da bi iskal napake, ali obračal besedni red, ampak za slog in vsebino mu je šlo.

»Še ta mesec bo nagradno tekmovanje za najboljši spis naših najmlajših. Moraš se ga udeležiti! Kar prinesi mi kaj. Čakaj, kar jutri, v šolo, med glavnim odmorom,« — in že je odjadral. Morda zato, da mu Marko ne bi ugovarjal, mogoče se je spomnil na zvezke, ki so ga čakali še nepopravljeni na pisalni mizi, ali pa se mu je prikazal pred očmi obraz boljše polov'ce, ki je bil vedno kisel kakor nezrela limona in naguban kakor pajkova mreža — posebno, kadar Gadek ni prišel točno h kosilu.

Nekaj dni nato je šel študent po tisti poti, ki jo je premeril vsak dan vsaj enkrat 'n to celih esem let, kar je hodil v gimnazijo, v višji tudi dvakrat: šel je proti šoli

S čudnimi občutki je stopil v veliko svetlo vežo, po kateri se je podl kot prvošolec in se urasal po parketu, za kar je dobil prvi nagoro. Kakeremu je sledila še revolucija doma. In to je tisto očno, na katerem je s črnim kom razbil steklo pri splošnem pretepu. Tam pri onih vratih je zlomil kijko in v onem stranšču je pokadil »pipico miru« po krepko zasluženi »fajfi«. Ah, kako je lepo v gimnaziji! Danes je že dokaj let od vseh teh pripetljajev, danes je Marko že študent medicine, ki gre h Gadku, da mu odkrito pove sodbo o njegovih delih.

Bil je pripravljen na vse.

Ali bo »sicer« dobro vendar da za tekmovanje ne pride v poštev? Celó to se lahko primeri, da mu bo profesor prijateljsko svetoval, naj se nikar več ne spreha s peresom po papirju; za vsak primer je bil pripravljen še na to, da ga bo Gadek naručil, česar je bil že navajen od drugih, ki so brali njegove rokopise.

»Le dol se vsedi, kaj boš stal,« mu je zabundal Gadek veselo in z globokim basom. Marko se je pogreznil v mehak naslanjač in mirno čakal, kdaj se bo vsulo; čakal je kdaj ga bo Gadek — pičil.

»Sicer je stvarca še kar dobra, — — —«

Že spet tist' preklemani »sicer«, da je Marku kar kri šnila v glavo.

» — — — da celo tako dotva, da ti lahko častitam. Upam, da se boš postavil, le« — tu je Gadek omolknil, malo pomčkal in pristavil: — »le tisti razdor med zaljubljenca boš moral še malo popraviti. Op'sal ga boš bolj doživeto. Si me razumel? Dožveto, ti pravim. Nekam puhlo je na tistem mestu in sicer prav tam, kjer bi moralo biti največ ognja. Nu, da, pa to boš že znal popraviti, saj menda veš, kako se v takih primerih dogaja. Saj si bil že kdaj zaljubljen, ali ne?« Gadku so oči hudomušno zasjale.

»Ta je pa dobra, navsezadnje bo še to hotel, naj mu naštejemo svoje bežne ljubezni, začeniš s petošolsko, ali pa še prej. Potem pa si bo eno izbral in to mu naj opišem.

Šolski zvonec, ki je v zadnjem trenutku že tolikokrat rešil Marka, mu je priskrčil tudi tokrat na pomoč, ko se je renčeče oglašil z bližnjega hodnika. Gadka je kar odneslo s stola in že se je odpravil k pouku.

»Sedaj pa na delo! Doživeto, ti pravim. Koncu tedna se pa oglasi.«

Marko je hodil po mestu kakor polit kuža. Ni in ni mogel najti rešitve, da b' ustregel Gadkovi želji. Tožariši so opazili njegovo zamišljenost pri delu in nekateri so menili, da se je znova zalubil. Drugi pa, ki so poznali njegovo deklko, niso temu verjeli, ker je bila lepa ko angel. Ime ji je bilo Alenka. Vsi so mu jo zavidali, kako tudi ne, saj je bila res — nebeška! Srednje velika, s postavico, ki je kazala vso očarujočo dekl'sko lepoto, z zaslanjanimi očmi, ki so včasih povedale »!« kakor pet romanov, in s čudovito oblikovanimi ustnicami, — taka je bila Alenka. Nič čudnega,

da je bil zatreskan vanjo. Ko je spoznal njo, je šele vedel, kaj se pravi biti srečen.

Teden se je nagibal h kraju. Marko pa še vedno n' op'sal razdora bolj »doživeto«. Postajal je še bolj nasajen in jezen na ves svet, najbolj pa nase. Da je bila mera njegove jeze še polnejša, je srečal včeraj Gadka, ki je že čakal na prispevek. Povedal je profesorju, da ne gre in ne gre 'n da naj kar odda spis v prvotni obliki.

»Le čakaj, če ne moreš, ti jo bom pa zagodek tako, da boš mogel. Boš videl, da me niste zaman krstili za Gadka. Tudi pičiti zna,« je brundal sam vase profesor, ko se je vračal precej pozno ponoči domov.

Jutri ga pričakuje Gadek. Vse popoldne se je Marko trudil, da bi ustregel profesorjevi želji, a vse zaman. Vrag naj vzame vse skupaj, je naposled zaključil premišljevanje in se odpravil v mesto, kjer je bil domenjen z Alenko.

Vso pot se mu je zdelo precej zamišljena, kar ga pa ni preveč motilo, saj tudi sam ni bil ravno najbolj rožnate volje. Ves čas sta hodila skoraj molče. Že se je hotel na koncu poti »slovesno« posloviti od nje, toda tedaj je opazil na njej nenadno spremembo. Dobro jo je poznal in vedel je, da se bori sama s seboj. Ko pa je že prešel k »slovesnemu« poslovljanju, ga je kratko in malo odbila, mu lepo na kratko povedala, da je med njima vse končano, da ga ne mara več videti in ji naj zato ne hodi več pred oči.

V osuplosti je planil za njo, a zaprla mu je vrata pred nosom, tako da je komaj rešil prste, kd so bili v nevarnosti, da mu jih pripre.

To je bila hladna prha!

Šele v tem trenutku se je prav zavedel, kaj mu je bila in kaj je izgubil z njo. Kolika ljubezen ga je vezala do nje in še mnogo drugih reči! mu je postalo jasnih!

Kako je prišel domov, ne bi vedel nikomur povedati. Sam vase je brundal in počasi kolovratil, ne meneč se za okolico. Na vogalu je zadel ob starejšo damo; niti pogledal je ni, kaj še, da se ji bi oprost!

»Nesramnost,« je zaropotala užajeno svoji sosedi, tako mlad in že pijan. Poglej, kako lije, on pa ti gre z zaprtim dežnikom!

Na križišču bi ga bil povozil tramvaj, da ga ni nekdo še pravočasno potegnil za rokav.

Dan'lo se je že, ko se je oblečen prebudil na postelji. Luč na pisalni mizi je še vedno gorela. Približal se ji je. V sčju svetilke je videl nekaj popisanih listov. Vse svoje gorje je ovekovečil na teh revnih listih.

Zopet je zaspal — z listi v rokah.

Popoldne se je oglašil pri Gadku. Ta si je kar roke mel, ko je vse to bral, in je požiral vrstico za vrstico.

Potrepil ga je po rami: »Res pravi umetnik si! Vid'š, kaj zmoreš, če hočeš. To si pa res napisal doživeto, čeprav si mi še pred kratkim pra-

to spoznanje nam kaj več ne pomaga... Tam zunaj lahko sami započnemo borbo. Složno lahko napademo in sovražnika pregazimo. Lejte, Ollenshaw, v Dixonville smo bili poraženi. To se tu ne sme ponoviti. Nu, kaj pravite? Ali greva k starešinam, da jim razloživa tak načrt?«

»Sodim, da jih bova pustila najprej v miru, da končajo nedeljsko pojedino,« sem rekel. »Sicer pa ste gotovo tudi vi lačni, Montpellier.«

»Zdaj, ko ste me tega opomnili, bo morda res tako,« se je smejal in segel po svojih škornjih.

Pri kosilu sem z Mikejem in Andyjem razpravljaval o Geoffreyevem načrtu. Andy ga je sprejel tako mirno in udržano, kakor vse drugo v življenju. Ako napademo, bo napadel z nami; ako ostanemo doma, ostane tudi on. Čemu zapravljati besede, ko je dobro kosilo na mizi! Mike pa je samo mrmral: »Že ko sem prvokrat čul o tej deželi, so mi rekli: Jmenitna pokrajina, toda tam kar mrgoli Indijancev; v teku naslednjih petdesetih let ljudje tam ne bodo varni! Če bi si bil to zap'sal za ušesa, bi mi ne bilo treba na stara leta igrati junaka.«

»Nu, se boste vsaj zopet enkrat lahko temeljito urili v šivanju,« sem se šalil, čeprav mi v resnici ni bilo veselo pri duši.

Ko je bilo predstojništvo zbrano, je Geoffrey razložil možem svoj načrt prav tako kakor prej meni. Prva dva sta izrekla svoje pripombe Pikle in Grane in sicer sta zastopala nenavadno stališče, da načelno nikogar na svetu ne marata napasti. Kadar sta ogrožena, udarita v lastno obrambo, toda napadalca nočeta biti.

»Saj to tudi nista!« je Geoffrey roteče vil roke. »Indijanci so vendar že napadli Dixonville in bo trajalo le še nekaj dni, ko pridejo tudi nad Zion.«

»Ako poznaš sveto pismo, moraš vedeti, da je bil Kajn prvi napadalec, ko je ubil brata Abla, in Kajn je ravnal zoper božje zapovedi.« je resno razložil Crane. »Da je bil Dixonville napaden, da si izgubi hišo in prijatelje, to obžalujemo od vsega srca. Toda to nam še ne daje pravice, da bi prvi nastopili proti sovražniku.«

Domislil sem se, kako je pobledel Crane, ko je čul o kugi v Fortu Outpostu, in vendar je bil na naši strani, ko je bilo treba bolnikom pomagati. Ta mož ni strahopeten. Ima načela, ki so morda neložična in nevarna, ki pa vkljub temu zaslužijo vse spoštovanje.

Geoffrey je menda sprevidel, da obeh kvékerjev ni mogoče spreobrniti. Zato je mirno vprašal: »Kaj pa vajini sinovi?«

»Ti so polnoletni in lahko sami odločajo,« je prav tako mirno odvrnil Pikle.

Zdaj je izpregovoril gospod Thomas; maziljeno je govoril: »Nekdo pač mora ostati pri ženah in otrokih, da jim bo pri roki z nasvetom in dejanjem. Tu je moje mesto! Tudi jaz sem miroljuben mož in nikak bojevnik.« Videti je bilo, da iz strahu ječljaj, in čeprav tudi meni ni bilo zaradi bližnjih dogodkov posebno prijetno pri duši, má je bil gospod Thomas vendarle zaničevanja vreden.

»Dobro, gospodje, pa čakajte kakor dolgo hočete, toda brez mene in mojih,« je trnko in ostro rekel Geoffrey. »Nikakor me ne veseli, da bi me rdečkožeci še enkrat zasrčili. Zdaj, ko polegajo leni, nič hudega sluteči, pijani v svojem taborišču, jih lahko pokončamo, nakar bomo mirno spali. Če pa hočete še nadaljnji teden trepetati in obupavati, da se boste dali potem pobiti, vas pri tem nikakor nočem motiti.«

Zdajci se je dvignil Eli, ki je doslej molčal. Pač prvič v življenju se je glasno obrnil proti gospodu Thomasu. »Ne morem se spomniti, da bi bil kdajkoli bral v svetem pismu, da bi bil Gospod vojnih trum prepovedal svojim bojevnikom napasti pagane. In kar je veljalo takrat, bo veljavno pač tudi še danes. Jaz sem z vami, gospod Montpellier. Tudi Filip je z vami, Mike tudi. Vi ste doslej molčali, Lomax. Na kateri strani ste pa vi?«

»Ali morate šele vprašati?« je odvrnil Oliver Lomax s svojim hladnim nasmeškom. »Nikakor nisem pozabil Harryja Wrighta in tudi ne svojega pridnega psa Adama. Jaz grem z vami!«

»Tedaj bomo sklicali vse moške in se pripravili na pot,« je predlagal Geoffrey. »Sam prevzamem nalogo, da krenem proti prelazu.« Razumel sem pač, da hoče pozvati mlade kvékerje, naj gredo z nami, preden so mogli vedeti, da to nemara nasprotuje načelom njihove vere.

Ostanek tega lenega pomladnega popoldne je minil večji del v tem, da smo se potikali po vsej naselbini in klicali vse moške k orožju. Našli smo Marka Pikleja, ki se je sprehačal s Čilo Cambodvievom čez gričke. Boiče so njegovi prsti iskali roke ljubke devonke. Malo pozneje smo srečali Edvarda, čigar prizadevanje okrog Mary

vil in mi na vse pretege zatrjeval, da ne moreš, se je poredno režal Gadek. V odgovor mu je bil žalosten smehljaj, ki je povedal vse.

»Kaj se pa držiš kakor kisa Jera? Vesel bodi! Sicer pa, da ti ne pozabim povedati. Čudovito deklico imaš. Tvoja Alenka je res zlatega denarja vredna. Rečem ti, dobro, oh, kaj dobro, odlično je opravila uslugo, ki sem ji jo dal. Nu, pa ni treba, da buljiš vame, kakor bi me prvič videl.«

»Torej, — torej, le ni vse — — —«

»Kaj ni vse! Tisto včeraj zvečer se je zgodilo po mojem naročilu. Zdaj pa le pojdi, pričakuje te na običajnem mestu. Da ne zamudiš!«

Marko je planil h Gadku, ga krepko objel in poljubil na veliko rjavo bradavico sredi lica. In že je zginit kakor kafa.

In tekmovanje? Dobil je prvo nagrado.

Papir proti mrzlim nogam

Vprašanje kurjave, kakor vemo, ne zavisi samo od peči ali drugih kurilnih naprav. So prostori, ki se dajo z malo kuriva ogreti brez težave, in drugi prostori, za katere ne pomaga noben trud in ki ostanejo mrzli, pa naj porabimo v njih še toliko kuriva. V takšnih primerih je treba najprvo ugotoviti vzroke. Takšen vzrok je lahko n. pr. v tem, da je pod sobo mrzla hišna veža, ali pa da je soba prosto pod streho, ali pa da se okna in vrata ne zapirajo tesno in uhaja hladni zrak v prostor. V vseh teh primerih se moramo lotiti temeljnega zla, kolikor je pač mogoče. S sobo pod streho ali s sobo, ki jo omejuje neposredno prosti hišni zidovi, sicer ne moremo dosti napraviti, pač pa nam je morebiti mogoče, da je za zimski čas ne uporabimo kot bivalnico. Pogostoma je bolje, da prenesemo in preložimo vse pohištvo in si toplo uredimo v drugem prostoru, nego da bi vso zimo zmrzovali.

Če ima stanovanje mrzla tla, je to gotovo tudi neprijetno, kajti v tem primeru nam večinoma ne pomagajo niti še tako tople copate.

Toda pomagamo si lahko s »preprogo«, ki je ni težko pripraviti in ki se je izvrstno obnesla proti mrazu: s preprogo iz časopisnega papirja. Na prostor, kjer po navadi sedimo, položimo pod

preprogo debelo plast večjega časopisnega papirja in takoj bomo čutili, da nam mraz ne prehaja več iz tal v noge ali vsaj ne več v takšni meri kakor prej. Na isti način se da časopisni papir predelati v izvrstno vznožno blazino, kakršne se dobro obnesejo tudi v hladnih zakloniščih. Kup starih časopisov vsijemo v vrečo iz poljubnega blaga, da bo stvar videti lepša. Če postavimo noge na to blazino, nam mraz s tal tudi ne more do živga.

Taki malj ukrepi se obnesejo posebno dobro v najhladnejši zimski dobi, drugi pa so važni že tedaj, ko zadelamo okna in vrata. Mraz, ki vdira v sobo skozi reže pri oknih in vratih, je najčehši vzrok, da se kak prostor ne more prav ogreti in da nas zebe v noge, pa čeprav nam je gornje telo nemara toplo. Pri oknih, ki se slabo zapirajo, lahko na zavesah opazujemo, kako jih prepri napihuje. Takšno okno zadelamo najbolj z ozkimi kosi klobučevine, ki jih priljepimo na okenski ovir. Če klobučevine ni na razpolago, nam pomaga spet časopisni papir. Zadelamo ga med okvire ali pa ga zatlačimo v podobni debele klobase med dvojna okna. Tudi »okenski plašči«, ki jih izdelamo morebiti iz starih zaves in podobnega, so zelo primerni ter nam pomagajo štediti s kurivom.

Borba proti prahu v delavnicah

Medtem ko je navadni poulični prah sicer skrajno neprijetna, toda zdravju manj škodljiva stvar, je prah v delavnicah in obratih vzrok pogostih, tudi življenju nevarnih obolenj. V vseh industrializiranih državah poznajo tako imenovana »zaprashena pljuca« kot eno najnevarnejših bolezni. Prah je bil že od pamtveka spremljevalec mnogih vrst dela, toda v prejšnjih časih se ga niso znali ubraniti in so ga smatrali za nekaj, kar je treba prenašati kot nepremagljivo usodo. Prašna pljuca, pljučnica, naduha in podobne bolezni so bile nekaj, kar je bilo skoraj samo ob sebi umevno. S 45. letom in še prej so delavci padali kot neozdravljive žrtve svojega dela.

Te nevarnosti so bile znane že v davnih časih. Plinij govori na primer o tem, kako škodljiv je prah ob pridobivanju cinobra in žvepla in kot

zaščitni pripomoček nasvetuje ljudem pri teh delih, naj si na obraz privezujejo ribje mehurje. Tudi Hipokrat in Paracelsus opisujeta muke takšnih delavcev.

Naša doba je prinesla še trše vrste jekla, nego so jih poznali nekoč, močnejše stroje z večjim številom obratov in hitrejšim delovanjem. Povečala je delovne uspehe, a pri tem je povečala tudi prašnost. Strašne bolezni, ki se začnejo z vnetjem pljučnih vršičkov in naduho ter končujejo lahko z zaprašeniimi pljuči, upadlimi pljuči, pljučnim rakom in smrtjo, bi zahtevale še vse večje število žrtev, če bi jih ne skušali zavezati z vsemi mogočimi zaščitnimi ukrepi. Toda šele v novjšem času so našli zanesljive pripomočke zoper nevarnost vsakovrstnega prahu v obratih.

V Nemčiji so l. 1920. izplačali že preko 60 mi-

Misli

»Denar je zlahka kovina, ako pride v prave roke.

Duh išče vedno popolne resnice, srce išče vedno popolne ljubezni.

Marsikdo je vljuđen do nesramnosti.

Najhujši je tisti vrag, ki ima angelski obraz.

Ljubezen je košček sladkorja v grenki čaši življenja.

Marsikateri zakon je boj žene za obstoj moča.

Laž je hotela biti salonska. Obledela je lepa obleka in se imenovala — laskavost.

lijonov mark v obliki podpor za bolnike z zaprašeniimi pljuči in njihove družine. Poleg tega pa so uvedli v obratih obsežne varnostne ukrepe, ki so se izpopolnili v zadnjih letih. Znanstveniki so sistematsko raziskovali tudi vrste prahu, ki jih prej niso upoštevali. Tako so ugotovili, da je skrajno nevaren tudi prah iz Tomaževih žilindrov, ki jo pridobivajo, kakor znano, kot odpadek pri izdelovanju jekla in ki sestoji iz fosforne kislega apna s primesjo železa, mangana, kremenčeve kisline itd. Število smrtnih primerov v obratih, kjer meljejo Tomažev moko, je 20 do 30krat večje nego v rudnikih. Tudi prah rjavega manganovca ima podoben učinek. Med 200 primerj smrti v kakšnem rudniku rjavega železovca jih odpade 115 na posledice upadlih pljuči. Takšna dejstva so imela za posledico, da so začeli v civiliziranih državah smatrati obolenja zaradi zaprašeniimi pljuči za obratne nesreče in so podvržena podporam kakor druge nesreče.

Kar se pa tiče zaščitnih ukrepov, spada med glavne ta, da se n. pr. v Nemčiji v prašnih obratih smejo zaposliti le osebe z zdravimi pljuči. Posebne priprave vsesavajo nadalje prah že na kraju njegovega nastanka, ga vežejo z brizganjem vode in mu tako onemogočajo razširjanje po obratu. Stroji, ki pri delu še posebno radi razvijajo prah, se po možnosti popolnoma prekrijejo, a kjer se ti ukrepi ne dajo uporabiti, so delavci dolžni nositi med delom posebne maske na obrazih. Maske so poznali ljudje sicer že davno prej, a jih niso uporabljali pri delu, ker so bile pretežke, ovirale so dihanje in so prožile končno le nepopolno zaščito. Nova, tako imenovana Kollixova maska, ki so jo uvedli v Nemčiji, pa tehta le 170 g in ščiti človeka do vršeno proti vsem škodljivim vplivom prahu in kovinskih dimov, dihanja pa ne otežuje.

Pripomočki zoper prah v delavnicah se bodo še izpopolnili, vendar pa razpolagamo že danes s takšnimi, da bi obolenja zavoljo prahu ne smela več spadati med obolenja, ki delavstvo pri izvrševanju vsakodnevnih dolžnosti najbolj ogražajo.

Piklejeve je očitno bilo bolj uspešno. Ropotajoča kolesa voza so nam oznanjala, da pelje Ralf iz mlina. Hano, sveženj obleke in vse njeno štirinožno premoženje je imel s seboj.

Splošno smo sodili, da bodo žene in otroci skupno v občinski hiši bolj na varnem kakor po samotnih hišah. Toda, ko smo jim pomagali spravljati tja njihovo premoženje, sem brž sprevidel, kako nepotrebna je prav za prav ta selitev. Napadli bomo nadmočnega sovražnika. Če se nam ne posreči zmaga, bo tudi ta ubožna trdnjava kmalu razdejana. Pomoči ne moremo pričakovati od nikoder. Naši najbližji sosedje, prebivalci Forta Outposta, so daleč, daleč in najbrž ne bodo nikoli zvedeli, kakšna je bila naša usoda, tudi če bodo morali sami biti deležni njene trpkosti.

O teh svojih malo razveseljivih opombah nisem utegnil kaj dlje razmišljati, ker sem poleg sodelovanja pri splošnih nalogah moral rešiti še nekatere osebne zadeve. Nameraval sem napisati pismo Lindi za primer, da bi zionski možje dobili bitko in rešili naselbino, jaz pa bi padel. Gnalo me je, da ta trenutek dam prosto pot vsem čustvom, ki sem jih za ljubljeno ženo že toliko časa občutil in jih bom občutil do svoje smrtne ure. Zvečer sem napisal osnutek pisma, ki sem ga pa takoj spet raztrgal. Ko ga bo Linda brala, bom že mrtev in zazdelo se mi je naenkrat nesmiselno, da bi me preživela moja skrivnost. Ako pa ostanem živ, ako Zion ubegne pogubi, ako me čudežno naključje združi z Lindo, tedaj — da, tedaj ji bom vse to lahko sam zaupal. V nasprotnem primeru pa naj moja ljubezen mirno umre z menoj. In tako sem torej napisal docela drugače pismo:

»Ljuba Linda! Ako padem, bi želel, da dobite vi moja hiša in vse, kar je moja last. Naj pripada samo vam. Morda bi radi stanovali v tej hiši. Prosim, bodite dobri z Andyjem, in ako hoče, mu dovolite, naj nadalje dela za vas. Mike ima svoj poklic, ki mu vedno zagotavlja prijatelje in obstanek. Toda, če bo moja kobila Bluey odnesla življenje, želim, da jo dobi Mike. Bilo bi mi tudi zelo všeč, ako bi Judita ostala tu, ker potrebuje dom. Ako pa se omoži, ji prosim, dajte kakšno kravo ali par telet ali mojo najboljšo posteljo, da ne bo šla praznih rok od hiše. Če prav pomislim — tisto posteljo ji dajte na vsak način, in še kaj zraven. Upam, da boste dolgo živeli in da boste zelo srečni.«

Menda še nikoli nisem bral kakega bolj okornega in nespretnega pisma, toda je pač tako, če je komu vse tisto, kar bi rad napisal, prepovedano. In ker sem sprevidel, da vendar le ne bi bil zmožen napisati kakšno boljše pismo, sem se podpisal »vaš vdani prijatelj Filip Ollenshaw« in sem zgrnil list.

Potem sem obiskal Dixona, ki je kljub vsemu nasprotovanju moral ostati v naselbini. Še vedno ni smel zapustiti hiše, rana v njegovih prsih še ni bila zaceljena. Prevzel je pismo, in ko sem mu razložil vsebino in naslov, je ganjen rekel: »Prav gotovo bom poskrbel, da pride v prave roke. Upam vendar, da boste pismo sami terjali od mene nazaj.«

Ko sem to opravil, sem šel v svojo sobo in odprl skrinjo, kjer sem hranil smodnik in svinec. V roke sta mi prišli dve pištoli, ki sta pripadali Nathanielu. Vzel sem ju iz skrinje, ju preizkusil in nabasal. Potem sem odložil prašno obleko in oblekel staro, zakrpano oblačilo, kakršno sem nosil pri delu. Dobro voljeno blago je bilo tu, daleč od sveta, dragoceno in ga je bilo težko dobiti. Ako ostanem živ, bom mašno obleko še potreboval. Skrbno sem jo obesil v omaro.

Ob takih opravkih je minila noč in po malem se je svitalo. Sklenili smo bili, da se zberemo ob sončnem vzhodu in odrinemo na pot. Že se je okno svetlosivo odražalo od temne stene. Še enkrat sem se obrnil po spalnici. Tam v kotu je stala moja dobra postelja z grobo belo posteljnino, ki jo je Judita ob vsakratnem pranju tako skrbno belila. V mislih sem še nekrat preživel užitek, ki sem ga občutil, kadar sem zvečer položil lice na hladni vzglavnik in zaslutil bližnji spanec. Moje življenje ni potekalo posebno razburljivo, uspešno ali koristno, toda bilo je polno majhnih, skromnih radosti. K tem sem pristojeval spanec. Kako čudna misel, da sem šel sinoči morda poslednjič spat...

Stopil sem v kuhinjo. Judita je pripravila vročo kavo, spekla je bila tanke, z medom pomazane kolačke. Geoffrey, Andy, Mike in Ralf so sedeli za okroglo mizo, jedli so, pili in se smejali pri tem, bržčas zavaljo kakega Geoffryevega dovtipa. Spet enkrat se je v meni vzdramilo staro čustvo, da sem manj vreden, kakor drugi možki, in tokrat ni bila kriva moja kratka noga. Vsi tu zbrani možki — sivolasi Mike, krivonogi Andy, brezskrbno se smejoči Geoffrey — vsi ti so bili pač neprimerno hrabrejši in mnogo manj samotljubi kakor jaz.

(Nadaljevanje)

PO SVETU

× **Kochov zavod.** Ze nad 50 let deluje v Berlínu zavod Roberta Kocha. Zavod je nastal iz Kochove potrebe po specialnem zavodu, ker dotedanje Kochovo področje ni zadostovalo. Ustanovljen je bil leta 1891, leto dni po objavi odkritja tuberkulina, zavod za znanstveno delo z obsežnimi kemičnimi in bakteriološkimi laboratoriji s fototeljeji in stajami za poskusne živali. Institut je bil določen v prvi vrsti za borbo proti tuberkulozi. Toda kmalu se je delo Kochovih tovarišev razširilo tudi na proučevanje odpornosti proti vsem nalezljivim boleznim, zlasti davici, tetanu, koleri in legarju. Tu so bili položeni temelji modernih metod cepljenja. Kochov zavod v Berlínu je bil nazvan glavni stan moderne borbe proti nalezljivim boleznim. Roberta Kocha so klicali povsod, kjer so izbruhnile velike epidemije. Malaria, spalno bolezen, teksaško mrzlico in gobavost so pobijali povsod, kjer se je pojavila. Koch in Pfeiffer sta se udeležila ekspedicije proti kugi v Indiji. Koch je potoval tudi v Južno Afriko, kjer je pobijal kugo med govejo živino. Kochov zavod kmalu ni več zadostoval po svojem obsegu za ogromne naloge in treba je bilo zgraditi velike zgradbe v bližini bolnice Rudolfa Virchowa. Zdaj ima zavod med drugim obširno, 300.000 zvezkov obsegajočo knjižnico samega gradiva o nalezljivih boleznih in njihovih povzročiteljih. Zavod, ki je v njem delalo mnogo tujih raziskovalcev, je znan po vsem svetu. V njem je pokopan tudi njegov ustanovitelj.

× **Nova uporaba helija.** Helij je zelo lahek, negorljiv plin, ki se je uporabljal dostaj v prvi vrsti za polnjenje velikih zrakoplovov in registracijskih balončkov, s pomočjo katerih proučujejo učenjaki visoke zračne plasti. Zaradi velikega pomena za letalstvo je helij seveda, drag zlasti še, ker ga je na svetu malo. Zdaj so pa jeli helij uporabljati tudi za dela pod vodo, bodisi da gre za kesone pri polaganju temeljev novih mostov, ali pa za potapljače ki morajo delati pod vodo. Zrak prinese helija in ta znesl ima velike prednosti pred navadnim zrakom pod pritiskom, v katerem je dušik. Dušik se namreč pri večjem pritisku v krvi razkroji. Ko pa pritisk preneha, se izloča v obliki mehurčkov in lahko žile povsem zamaši. Tako nastanejo omedlevice in težko dihanje. Nasprotno se pa helij v krvi le neznatno razkroji in zato zrak, ki mu prinesejo nekaj helija, ne vpliva tako škodljivo pod pritiskom, kakor zrak, v katerem je dušik.

× **Zakaj bombni napadi na Evropo.** Pariški časopis »La France Socialiste« pravi, da sledujejo Angloameričani z bombnimi napadi na evropska mesta točno določene cilje. Na vsak način hočejo namreč preprečiti, da bi morali po vojni še enkrat občutiti vso težo brezposelnosti. Zaradi tega hočejo v Evropi vse porušiti, da bi si zagotovili kasneje velik trg za proizvodnje svojih tovarn. Ti nameni angleške vlade se popolnoma skladajo z nameni londonskih denarnih mogotcev.

× **Zakaj je bil poljski list v Angliji ustavljen.** Angleški informacijski minister je povedal v parlamentu vzrok za prepoved poljskega lista »Wiadomosci Polskie«, ki je izhajal v Londonu. Ta list, tako je dejal minister, je prinašal številne srdite napade proti sovjetski vladi. Navzlic ponovnim opozorilom je zlorabljal še kar naprej angleško gostoljubje in nadaljeval svoja prizadevanja, da zaseje neenotnost med zaveznike. Minister je odklonil, da bi dopustil novo presojanje njegovega sklepa. S tem je ugotovljeno, da so Sovjeti zahtevali prepoved lista. Istočasno znova potrjuje angleški informacijski minister angleško poslušnost Sovjetom. Anglija si enostavno ne more več dovoliti, da bi se postavila po robu kakim sovjetskim zahtevam.

× **Avstralija potrebuje več prebivalstva.** »Z naravnim naraščanjem prebivalstva utegne Avstralija šele v 60 letih šteti 11 milijonov ljudi«, se bere v nekem poročilu avstralske vlade k vprašanju povečanega vseljevanja. Poročilo priznava, da je bilo vseljevanje omejeno in odpa-da v zadnjih 40 letih od porasta prebivalstva zgolj 18 % na vseljevanje. Avstralija pa potrebuje, da se lahko ohrani na Pacifiku, najmanj 20 do 30 milijonov prebivalstva. Gospodarstvo dežele lahko brez težko prehrani toliko prebivalstva.

× **Cene živil v Ameriki so poskočile za 47 %.** Kakor javlja poseben washingtonski odbor za nadzorovanje indeksa cen, so cene živil do konca leta 1943, poskočile za 47 %, cene blaga in tkanin za 32 % in cene za gospodinjstve potrebščine za 26 %. Vendar pa delavska strokovna združenja ugotavljajo, da so bile te povprečne cene samo teoretično izračunane. Resničnost je

V Indiji primanjkuje kinina zoper malarijo

Poleg lakote razsaja v Indiji malarija in njene posledice so tem težje, ker primanjkuje kinina. Po zasedbi Jave je namreč dobila Japonska v roke 59 % proizvodnje kinina, brez katerega si učinkovite borbe proti malariji sploh ne moremo misliti.

Malarija najbolj razsaja v Pandžabu in Združenih pokrajinah Indije. Deloma je ta nevarna epidemija posledica izredno močnih monsumov in velikih poplav, zaradi katerih niso mogoči učinkoviti ukrepi proti malariji. Moskiti so se zaredili v milijonih. V normalnih letih imajo v Indiji letno okrog 100 milijonov primerov malarije in od teh je povprečno 1.000.000 mrtvih. Letos se pa zdravniki boje, da bo zahtevala malarija nad 1.250.000 žrtev, ker primanjkuje kinina. Tudi drugod po svetu, tako v Afriki in Južni Ameriki, kjer sami ne pridelujejo kinina, se število žrtev malarije znatno veča. Epidemija malarije se širi tem bolj, ker so mnogi prebivalci indijskih vasi imuni proti malariji in prihajajo v mesta, kjer nevarno epidemijo širijo. Vojna industrija je namreč privabila v mesta mnogo kmetičkih mož in sinov, ki so bili že njihovi predniki okuženi z malarijo, tako da samim ne more do živega, pač pa jo prenašajo ne druge.

Indija rabi letno 210.000 funtov kinina, a ga pridobi samo 80.000 funtov. Zato mora vlada dati vsako leto iz svojih zalog 195 tisoč funtov kinina, ki ga razdele med prebivalstvo lekarne. Ker pa lekarnarji iz dobičkaželjnosti zadržujejo kinin in ga prodajajo pod roko po oduških cenah, ni mogla ta akcija doslej doseči zaželenega uspeha. Cena za 100 tablet kinina je poskočila v kratkem od 5,5 na 32 šilingov. Oblasti so prepričane, da imajo lekarne še znatne zaloge kinina, ki ga pa nočejo prodati, ker računajo še z višjimi cenami. Tako mora zaradi požrečnosti in dobičkaželjnosti peščice brezvestnežev umirati na tisoče ljudi.

Anglija in Amerika pošiljata zdaj v Indijo letno okrog 28 milijonov tablet mecaprina in 15 milijonov tablet pamequina, dveh učinkovitih nemških sredstev proti malariji. Ti nadomestki pa še daleč ne morejo nadomestiti kinina, ker jih smejo bolniki jemati samo pod zdravniškim nadzorstvom, kar je v Indiji, kjer imajo na leto, kot rečeno, do 100 milijonov primerov malarije, praktično nemogoče. V pokrajini Madras in Bengalijsa so poskusili saditi drevo, ki daje kinin. Toda doseženi uspehi so bili neznatni, tako da pomanjkanja kinina ni bilo mogoče omiliti.

popolnoma druga. Celo kapitalistični dnevnik »New York Times« mora v uvodniku priznati, da je upravičen občitek delavstva, da so stroški za življenje bolj poskočili, kakor to izkazuje indeks cen. Predvsem so izginili s tržišča skoraj vsi ceneni predmeti, ki jih ljudstvo lahko kupuje za ogromne cene na črni borzi.

× **Zdravnikova hudomušnost.** Slavni berlinski kirurg Bier je rad pravil: Vsak ud človeškega telesa je bolan, čim opazimo, da ga imamo. — Moški mora prenašati hrano, ki mu jo nudi domača zemlja. Stari Vikingi tudi niso jedli pomaranč, razen če so jih slučajno nakradli v Španiji. — Ne velja samo za ženske, da so najboljše tiste, o katerih se najmanj govori. To velja tudi za stvari. Ljudje hodijo k tako zvanim zdravniškim avtoritetam. Tudi mene smatrajo za tako avtoriteto. V resnici pa ne vemo več od drugih. Mi smo samo žrtve hipohondrov. — Po mojem mnenju bi zdravnik, ki samostojno misli in hodi svoja pota, v mladosti ne smel toliko čitati. Naj počaka s tem do starosti, ko mu to ne bo moglo več škodovati. — Noben katar ni tako hud, da bi ne mogel dober specialist nekaj napraviti iz njega.

× **Zaušnica za zalgrano posestvo.** Na livadi blizu stare lovske kočje med Podvinom in Lednico na Moravskem stoji visok kamenit spomenik, ki ga je postavil knez Lichtensteinski. Zgodovina tega spomenika je zelo zanimiva. Približno pred 150 leti je priredil knez Lichtensteinski neke jeseni za svoje odlične goste lov. Udeležili so se ga

samo plemiči, dame so pa ostale v ledniškem gradu. Ker jim je bilo dolgčas, so vrgle karte. Najmanj sreče je imela kneginja Lichtensteinska. Neprestano je izgubljala in nazadnje ji je zmanjkalo gotovine. Igralska strast jo je zapeljala tako daleč, da je zaigrala še vse posestvo Nikolov. Potem so dame nehale igrati in v kočijah so se odpeljale k svojim domovom. Našle so jih na livadi blizu lovske kočje. Ko je kneginja Lichtensteinska povedala svojemu možu, da je zaigrala vse posestvo, se je zgodilo nekaj, česar nihče ni pričakoval. Knez je prisolil svoji ženi zaušnico, na povratku jo je pa pognal s kočije, tako da se je morala vrniti peš v grad. Pozneje je svojo grobost obžaloval in z ženo se je pobotal tako, da je postavil na livadi pri lovski kočji spomenik, na katerem je opisal ta dogodek.

× **Huda vročina ni vedno nevarna.** V splošnem velja naziranje, da so temperature nad 42° smrtno nevarne in to v glavnem tudi drži, vendar pa ne smemo misliti, da povzroči visoka temperatura vedno smrt. V nemški medicinski reviji »Münchener medizinische Wochenschrift« je stalo, da je neko dekle nenadno dobilo visoko temperaturo, in sicer 43,5. Človek bi mislil, da je v takem primeru smrt nezogibna, toda tu se je izkazalo, da niti tako visoka temperatura, kakor je 43,5° C, ni vedno smrtno nevarna. Čez nekaj dni je namreč vročica popustila in dekle je povsem okrevalo. Zdravniška veda pozna celo temperaturo 47,2°, ne da bi nastopila smrt. Človek torej ne sme obupati nad življenjem, če dobi visoko temperaturo.

MESTNA

HRANILNICA

LJUBLJANSKA

PUPILARNO

VARNA!

IZPLACUJE

»A VISTA VLOGE« VSAK CAS, »NAVADNE« IN »VEZANE« PO UREDBI. — SODNO DEPOZITNI ODDELEK, HRANILNIKI, TEKOČI RAČUNI. — ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMCI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

SMEŠNICE

PREIZKUŠENA METODA

V nekem ameriškem listu je izšel tale oglas: »Nič več raztrganih nogavic! Kdor želi, da mu svetujemo, kako naj dela, da ne bo nobenih nogavic več raztrgal, naj pošlje pol dolarja in svoj naslov na šifro «odkritje» v upravo lista.«

Dosti ljudi se je oglasilo. Nogavice niso preveč poceni in pol dolarja se prihrani že pri treh parih.

Pa so dobili na svoja vprašanja kratek odgovor:

»Hodite bosile!

NI MU PRAV

— Obsojeni ste na pet let ječe in na pet let izgube častnih državljskih pravic. Ali bi radi kaj pripomnili?

— Mislim sem, da bi namesto sedenja dodali rajši še pet let izgube pravic?

BOJI SE

Podatki: »Rojen? Kje, kdaj, kako?... Oženjen?«

Obtoženec se zgane:

»Ali m'nalite morda zaradi svoje bčere?«

GENIJ IN MARJIVOST

Napoleon je bil pač eden najboljših delavnih ljudi, kar jih pomni zgodovina. Rad je zatrjeval, da je marjivost nezbežna za uspeh v življenju in da bi brez nje tudi ženiljen človek ne opravil kaj prida. Zato je tudi čebelo stavlil na svoj ščit.

Nekoč so se v družbi razgovarjali in znamenit pčenjaki Laplace je dejal:

— Zmerom bolj me izkušnja prepričuje, da želim ni nič drugega kakor marjivost.

— Tudi marjivost! ga je na kratko popravi Napoleon, veliki poznavalec ljudi.

POMIRJENJE

— Marička, ki je bila lani v službi pri nas, je zdaj tvoja služkinja?

— Da, toda bodi pomirjen, zaenkrat ji ne verjamemo niti polovico tega, kar pripoveduje o tebi.

TAJNOST

— Evo nekaj vzorcev izvrstnih vin in žganja.

— Obžalujem, toda jaz sem predsednik abstinentnega društva.

— Bodite brez skrbi, tajnost je zajamčena s častno besedo.

»Vsako jutro ste moja prva misel, gospodična Olga.«

»Tako. Isto mi je dejal prej vaš brat.«

»Je že mogoče. Toda jaz vstajam vedno pol ure pred njim!«

»Kako je mogoče, da si tako prehlajen? Kaj takšnega se meni ne more zgoditi, imam preizkušene pripomočke proti temu. Vsak večer, preden ležem spat, si privoščim edeno mrzel obklad, zjutraj se spet mrzic odrgnem, jem zelo malo, namesto tega pa popijem na dan najmanj liter tople vode, popoldne si okopljem noge v vroči vodi, popijem kakšen čaj, da se spotim, po potrebi si privoščim tudi pošteno masažo in nato pričnem na novo...«

»Ne, veš kaj: pod temi pogoji pa sem jaz tu tam rajši malo prehlajen!«

»Prejšnja sem 18 strani dolgo pismo, ki mi ga je napisal Jure,« je pripovedovala Tončka prijateljici.

»To ni malo — kaj ti piše?«

»Da me ljubi!«

»Hej, natakak, zakaj ste tistega moža postavili pravkar pred vrata?« je vprašal gost.

»Zato, ker je bil pijan.«

»Tako? Tega nisem opazil. Kako pa to veste?«

»Ker je položil čašnik na kolena in je poskusil prebrati servieto.«

Prometni stražnik je bil na veselilnem prostoru. Prišel je domov ves divji.

»Kako je bilo?«

»Jezil sem se, da sem bil zelen.«

»Zakaj pa?«

»Stal sem pred avtodromom.«

»Ali ni to tam, kjer se mali električni avtomobilčki vozijo kr'zem kražem?«

»Da, križem kražem. Cisto proti prometnim predpisom. A jaz nisem smel nobenega zapisati!«

Domache zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

41. DIŠEČA VIJOLICA

Ali ljubica je vsakomur znana in priljubljena rastlina. Že meseca marca odpre prijetno dišečo cveto in jih pomajla na precej dolgih stebelcih preko listov. Vsak cvet ima zeleno čašo in peterolisten venec. Spodnji venčni list je navzdol izvlečen v votlo ostrogo. Od petih prašnikov imata dva vsak po en izrastek, ki sega v ostrogo. Edini pestil je pri vrhu kijukasto ukrivljen. Listi so okroglaste arčasti, po robu nazobčani in imajo pri dnu peclja po dva blede, navadno narezljiva prilistka. — Razen listov in cvetnih stebelc poganja korenika še doolge, pa tanke (1½ mm) prtičke, ki leže na tleh in se ukoreninjajo v nove rastline.

Dišečo vijolico so rabili v starih časih za mnoga zdravila. Pozneje so jo zpodrnille druge rastline, toda med svetovno vojno so jo zopet začeli rabiti. Iz cvetov kuhajo čaj za potenje in proti kašlju, iz korenin in listov pa prirejajo zdravila pri obolenju dihal. Vsa rastlina je strupena, zato naj se je ne rabi v domačem zdravilstvu!

Kjer raste dišeča vijolica v množinah, se nabiranje izplača. Cvetje je sušiti posebej, listje pa s koreniko vred. Objedene, ovele ali orumenele liste moramo odstraniti. Sušiti moramo v senči.

Suho cvetje hranimo v zaprtih posodah, listje pa navadno v vrečah.

Križanka št. 8

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. opravičati poljsko in vrtnarsko delo, 6. trden, nepremičen, trajajoč, 12. s. stroda, 18. kulturno zabavišče, tudi delo, ki se v njem zvaža, 19. opominjevalen, opozarjajoč na posledice, 21. dobra mesna pečenka, 22. vozilo, 23. igra na karte, 24. egipčanski bog, 26. del telesa, 27. okregan, posvarjen, 28. kazalni zaim, 30. prebivalec velike celine, 31. osebni zaimek, 32. reka v Srbiji, 36. kazalni zaimek, 37. kratica za označbo starosti, 38. mesto ob rusko-estonski meji, 39. okence, odprtina, 41. del koleasa, 43. pamet, razum, 44. del drevesa, 45. svečana slavnostna (običaja, predstava), 48. kulturna rastlina, 50. predlog, 52. cerkveni dostojanstvenik, 53. uničenje, smrt, 54. češki kralj v srednjem veku, 55. okrajšan veznik, 56. del obleke, 58. enota utežne mere, 59. žensko ime, 60. pritok Urala, 62. medmet, 64. žensko 'me (množ.), 69. okus časa, 68. kratica za označbo plemstva, 70. v barvi, 72. ljudozerc, 75. veznik, 76. naprava, stroj, 79. medmet, 80. umetnik, 82. dvojica, 83. gršk. bog vojne, 86. jutrnja svetloba, 88. tibetanski duhovnik, 89. država v USA, 91. turist, hribolezec, 94. dan v tednu, 95. nikdar, 96. madžarsko moško ime, 97. vrtno orodje.

Navpično: 1. po izročilu svetega pisma pogubljeno mesto, 2. pripovedni pesniki, 3. žensko ime, 4. gora v Armeniji, 5. kazalni zaimek, 6. slovanski bog, 7. zlonameren posestnik tuje lastnice, 8. ploskovna mera, 9. vprašalna členica, 10. 13. okrajšan podredni veznik, 14. italijansko mesto, 15. omama, 16. zlatnik, 17. medic. znanstvenik, ki se bavi z gradnjo telesa, 19. sportna kratica, 20. medmet, 23. francoska kratica za Društvo narodov, 25. predlog, 28. krajevni prislov, 29. predlog, reka v Sibiriji, 32. pojem iz višjega računstva, 33. nenaporen, lahak, 34. država v USA, 35. pripadnik 'zumrlega slovanskega plemena, 37. drzno, posumnno, 38. verski reformator (fon.), 40. prijeten duh in okus, 42. planinska ptica, 43. enota časa, 44. izmišljotina, 46. mogočnejši turškega fevdalstva, 47. čebula, 49. oblika pomožnega glagola, 51. brezplačna prepustnost, 57. slšimo ob nasadnem 'lovitnem vzvalovanju zraka, 59. okrajšano moško ime, 61. Azija (srhrv.), 63. svetopisemsko mesto, 65. brez nje jed ni izdatna, malo zaleže, 67. anglešč. moško ime, 69. mesto v Makedoniji, 69. zadnja stavba,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
18					19						20		21				
22				23						24		25		26			
27							28	29				30					
31						32		33		34		35				36	
			37			38					39		40		41	42	
	43			44				45	46	47		48		49		50	51
52							53					54					
	55			56		57		58				59				60	
61		62	63		64		65			66	67				68		69
70	71					72			73	74							75
76		77			78				79				80			81	
82						83	84		85			86			87		88
89					90		91			92	93				94		
95								96							97		

novanjska stavba, 71. vdori, prekritivte, 73. veznik, 74. oblika pomožnega glagola, 75. je boljša kakor žamet, 77. riževno žganje, 78. kazalni zaimek, 80. kratica za označbo starosti, 81. okrajšano žensko ime, 84. kratica na receptih, 85. prenašalec sporočil, poštar, 86. močna želja, poželenje, 87. v Nic', 90. stara beseda za pivo, 92. predlog, 93. latinski predlog (k, h), 94. predlog.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 7

Vodoravno: 1. miza, 4. tlak, 7. eter, 10. pivo, 13. aleja, 15. apis, 18. pozen, 20. ko, 22. tla, 23. enoten, 24. jak, 25. Ba, 26. Abo, 28. Skalan, 30. dan, 31. asi, 33. slok, 34. kip, 36. Don, 37. krt, 38. sir, 40. im, 41. polič, 43. žar, 45. Ra, 46. petek, 48. Ibar, 50. Ren, 52. ti, 53. lov, 54. krajeven, 57.

bič, 58. vi, 60. red, 62. uran, 63. napet, 65. ml, 66. ara, 68. renta, 70. eh, 72. dar, 73. V'c, 74. ana, 75. Lea, 76. očak, 78. kol, 79. Una, 81. Prizad, 83. laš, 85. Ba, 86. oda, 88. urejen, 89. beg, 91. na, 92. ikona, 94. uhan, 95. vezir, 97. jez, 98. trot, 99. Ares, 100. bosa.

Navpično: 1. moka, 2. za, 3. ait, 4. tja, 5. la, 6. kanali, 7. Esen, 8. ep, 9. roj, 10. pek, 11. la, 12. Oran, 14. Ela, 16. polomija, 17. itak, 19. zal, 21. obara, 23. eks, 25. Banat, 27. ost, 29. mil, 30. dož, 32. mit, 34. koren, 35. pir, 37. krava, 38. sever, 39. rek, 41. pav, 42. čeber, 44. ribč, 46. por, 47. kruta, 49. Benečija, 51. n't, 55. ara, 56. nad, 59. irena, 61. del, 64. pat, 65. Milan, 67. Ana, 69. Nen, 71. hazena, 73. vol, 76. oreh, 77. kan, 79. uboj, 80. kdo, 81. Prut, 82. vez, 84. žena, 86. Oka, 87. Ant, 89. bes, 90. gib, 92. iz, 93. ar, 95. va, 96. ro.